

naš tednik

LETO XXIX — Stevilka 44 3. novembra 1977 Cena 4.— šil. (4 din)
Poštšina plačana v gotovini P. b. b.
Erscheinungsort Klagenfurt Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

UVODNIK

Iz „reagiranja“ v „agiranje“

Dejstvo je, da je slovenska mladina na Koroškem postala v zadnjem času precej merodajen faktor v vsakdanji politiki in družbenem življenju koroških Slovencev. Mlade moči, ki so znane za to, da so bolj bojevite, po naravi bolj dinamične in žive, so nosilci številnih akcij na kulturni, politični in gospodarski ravni. Po naravi je mladi človek, ki se rodi v okoliščinah popolne odvisnosti, v svoji prvi fazi spoznavanja svoje lastne moči, znanja in oblasti proti vsakršni odvisnosti. V neki taki fazi se nahaja danes tudi slovenska narodnost na Koroškem. Prebredla je fazo odvisnosti, fazo bolj mirnega, trpečega življenja, ki ga je živela precej časa po vojni. Spoznala pa je z naraščanjem števila mladih izobraženih ljudi, da je tudi sama močna, sposobna in ne nekaj, s čemer drugi lahko delajo, kar hočejo. To spoznanje ni prišlo iz preudarjenega in kritičnega razmišljanja o samem sebi, svoji preteklosti in bodočnosti, temveč mladina, ki se je nahajala sama v stanju, ki je naperjeno proti (vsakršni) odvisnosti, je s svojim močnim angažmajem v družbeno-političnem dogajanju vnesla tudi v gibanje odpor in borbo proti odvisnosti. Pri vzgoji mladih ljudi ni glavni cilj popolna neodvisnost, kakor tudi ne padec nazaj v (popolno) odvisnost, v katero silijo po naravi vse statične institucije v družbi; temveč zdravo razmerje, ki ga v vzgoji imenujemo živeti z odvisnostjo. Toda s tisto odvisnostjo, ki smo jo sami izbrali in sami odobrili dejansko, ne da bi bili od koga močnejšega za to manipulirani ali prisiljeni ali celo izigrani. Znano je, da je vsaka ogrožena skupina v kateri koli družbi posebno izpostavljena nevarnosti, da jo spravi kaka bolj močna skupina ali institucija pod pretvezo pomoči (glej dežele v razvoju!) v proces sodelovanja v odvisnost.

Relativno zelo lahko je mladega človeka, ki se nahaja v fazi spoznavanja samega sebe in odkrivanja svojih sposobnosti in se tako močno upira odvisnosti, spraviti spet v odvisnost tako, da se ga spelje v njegovi zagnanosti v tako situacijo, ki je sam ne zmore. Ko pa je takorekoč na kolenih, se pojavimo kot rešilni angel in mu ponudimo v pomoč svojo roko in ga postavimo v polžaj, kjer brez pomoči (=odvisnosti) ne more izhajati.

Vsak izmed nas dobro ve, da rabimo bolj kot kdaj prej, čim več samostojnih, samozavednih in sposobnih osebnosti za uspešen boj za doseg naših pravic. Potrebujemo ljudi, ki se znajo boriti sami, tam kjer so in kjer živijo, ne da bi

Železna Kapla: župan odobrava protimanjšinsko gonjo

Občinski svet Železne Kaple, ki je pred kratkim sejal, je sklenil, da bo podpiral vzdrževanje obirske ceste, da si bo občina nabavila šolski bus in bo prevzela občina poroštvo za 800.000 šilingov. V središču se je bila obirska cesta, ki je zelo pomembna za tujski promet in občina je pripravljena podpreti vzdrževanje te ceste z 30.000 šil. za deset let. Ta se odcepi od zgornje-obirske ceste in pelje potem na vrh Obirja. Odbornik komunistične stranke je glasoval proti predlogu, da bi se za to cesto uvedla mitnina in zahteval za slučaj, da bi se res uvedla mitnina, da se od te oprostijo občani. Župan je nato dejal, da bo to stvar interesentov, kako se bodo zedinili firma Klaura v Železni Kapli, ki je pred nedavnim najela kredit v višini 800.000 šilingov, katerega je potrebovala za razširitev obrata. Vsi člani občinskega sveta so glasovali enoglasno za predlog, da občina prevzame poroštvo za ta kredit, ker se s tem kreditom podpira ustanovitev industrije in varovanje delovnih mest. Zelo važna je za občino tudi naba-

va šolskega busa, kateri bo prevažal šolarje iz oddaljenih kapelskih grap v šolo v Železno Kaplo. Občinski svet pa je odklonil predlog, zgraditi v Železni Kapli stanovanjsko hišo z utemeljitvijo, da ni primerne gradbenega prostora, z zakrito roko pa se v Železni Kapli govori, da bo kmalu postalo prostih nekaj stanovanj, ker si jih občani Železne Kaple ne morejo privoščiti zaradi visoke cene.

Potrebno pa je v zvezi s to sejo tudi omeniti pismo slovenskega odbornika in člana požarne bramb občinemu svetu, v katerem je nakazal, da se zlorablja institucija, ki ima nalogo gasiti ognje, in ne vnehati le-te v dušah prebivalstva. Menil je v tem pismu požarno brambo Rebrce, ki je letos 10. oktobra bila prireditelj 10. oktobrske proslave na Rebrci. Nakazal je v svojem pismu protislovenski značaj vseh 10. oktobrskih prireditev, ki imajo edino le cilj vzbujati emocije, medtem ko bi morala biti predvsem požarna bramba institucija, v kateri bi se morali podreti vsi pred-

respondenta — tako Pavliha — da je Warasch premlad (roj. 1945), je odgovoril preiskovalni sodnik, da pravi avstrijec za likvidacijo manjvrednih ras nikoli ni premlad. Tako daleč članek v Pavlihi.

Dvorni svetnik dr. Wilhelm Stoiser je lastnoročno podpisal obtožnico. Sicer je predelal cel članek, ni pa upošteval na koncu članka odločilne pripombe, da je članek iz humorističnega lista „Pavliha“. S tem je on močno zanemarjal svojo dolžnost kot državni tožilec, ker ni upošteval okoliščin, ki razbremenjujejo obdolženčevu osebo. Ta dr. Stoiser nam je že preveč dobro znan, saj je tudi en dan po aretaciji osrednjega tajnika NSKS Filipa Warascha tega že obsodil za krivega. Zdi se, da je ta članek v „Pavlihi“ zadel žebelj le preveč na glavo, kajti znano je, da šteje na

Koroškem „rjava“ preteklost le veliko, kot nam to kaže tudi snubljenje za volitve vseh koroških strank. „Pavliha“ je mednarodno pripoznan in cenjen humorističen list, ki se da primerjati z nemškim „Eulenspiegel“, zdi se pa, da koroške oblasti šale in satire ne razumejo (nemški Duden: Satire: Literaturgattung, die durch Übertragung, Ironie und Spott an Personen oder Zuständen Kritik üben möchten). Na vsak način je čisto poseben slučaj v svetovnem merilu, da mora časopis zaradi satire in boljšega vica pred sodišče.

Odvetnika dr. Grilc in dr. Tischler sta zahtevala delegacijo postopka izven višjega sodnijskega okraja Gradec, ker bi bil nemogoč pravičen postopek v deželi, kjer niti šale ne smeš reči. To dejstvo kaže enkrat več, da koroške in avstrijske oblasti od demokracije in pravice do prostega tiska ne držijo preveč, in enako od znamenj diktatoričnih režimov pa je preganjanje političnih vicov.

IZ VSEBINE:

Jože Wakounig: Posledice in žarišča mednarodnega terorizma str. 2
Prim. dr. Jurij Zalokar: Pozor pred nakanami... str. 3
Zborovanje Slavističnega društva Slovenije v znamenju Slovencev str. 3
Nova knjiga: Haas/Stuhlpfarrer: Österreich und seine Slowenen str. 8
Mladje 72—77 str. 8

Samostojna škofija za slovensko primorje

Po drugi svetovni vojni, po zmagi nad nacizmom in fašizmom, je postal pretežni del Slovenskega Primorja jugoslovanski in s tem del SR Slovenije. Po krvavem zatiranju v dobi italijanskega fašizma in po grozotah druge svetovne vojne je tisti del slovenskega naroda končno zadihal v svobodi. Čeprav so bile stvari torej politično urejene, tega na cerkvenem področju ni bilo. Nekateri krogi so se izgovarjali na nerešeno vprašanje tkim. con A (pod Italijo) in B (pod Jugoslavijo). Tudi to vprašanje so rešili politično, čeprav sta se italijanska vlada in parlament dolgo upirala in branila. Razni krogi pač niso hoteli preboleti izgube Istre in drugih delov slovenske in hrvaške zemlje. V Italiji npr. še danes obstaja in uživa podporo fašističnih ter še nekaterih drugih krogov tkim. združenje svobodno izvoljenih istrskih in dalmatinskih županov pa še marsikaj drugega. S podpisom osimskih sporazumov in z njihovo ratifikacijo je bilo mejno vprašanje med Italijo in Jugoslavijo tudi meddržavno rešeno. Na cerkvenem področju pa je ostalo še dolgo po osimskih sporaz. (Dalje na 8. strani)

Samostojni nastop - sredstvo v boju za družbeno in narodno enakopravnost

Zborovanje, ki ga je imel Klub slovenskih občinskih odbornikov 26. oktobra v novi mestni hiši v

vedno potrebovali „soflerja“, ki po naravi ne more biti vedno navzoč — brez njega pa bi doživel prizadeti poraze — frustracije. Na ta račun je postal že marsikateri bivši t. i. zavedni Slovenec danes t. i. nemčur.

Polagam na srce „oblastem“ slovenske narodnosti na Koroškem, da pri vključevanju v narodno-politično delo in skorajda pretiranjem poudarjanju važnosti oskrbovanja in vzgoje slovenske mladine premislijo in pretehtajo svoje dejansko postopanje z „njihovo“ mladino. Vodi današnje razmerje pristojnih narodnostnih voditeljev na politični, kulturni in verski ravni do mladine v bodočnost, ki bo za slovensko narodnost uspešna, ustvarjalna in zadovoljliva — v znamenju življenja z zavestno izbranimi (ker so potrebne in le tedaj) odvisnostmi? Obstajajo v tem razmerju resni, v samostojnost in samozavest vodeči nameni v smislu „pomoč k samopomoči“? Le ta pot nas bo privedla iz današnjega „reagiranja“ v stanje „agiranja“!

Miha Zablatnik

Borovljah, je bilo nekakšen začetek priprav samostojnih list na prihodnje občinske volitve leta 1979. Da bo treba leta 1979 spet samostojno kandidirati, v to nihče od udeležencev zborovanja ni podvomil. V referatih predsednika Kluba Filipa Warascha in vodje klubskega biroja Franca Wedeniga kakor tudi v diskusijskih prispevkih pa je prišlo še do izraza, da zahteva tak samostojen nastop nujno enotno podporo, tako tudi od obeh osrednjih organizacij. S svojo kandidaturo in z delom na občinski ravni prispevajo namreč samostojne liste po naših dvojezičnih občinah precej k utrditvi in razvoju narodnostne skupnosti.

Za nas Slovence, kakor je bilo povedano v referatu, občinske volitve niso samo možnost, da izrazimo, oz. uveljavimo svoje mnenje glede na družbeno, socialno in ekonomsko ureditev v občini, za nas so tudi sredstvo v boju za narodno enakopravnost. Dejstvo je, da druge stranke nočejo ali ne zmorejo pravične rešitve narodnostnega vprašanja in niso pripravljene odstraniti okoliščin, ki omogočajo socialno in ekonomsko izkoriščanje koroških Slovencev. Povsem jasno pa je, da ne more biti pravične družbene ureditve brez istčasne

pravične rešitve narodnostnega vprašanja. Zato bi bilo neodgovorno, je menil referent F. Wedenig, če bi pri prihodnjih občinskih volitvah stali ob strani ali če bi priporočali vključevanje v obstoječe stranke.

Prav glede potrebe po boljših programih je dr. Pavel Apovnik, član predstojništva Kluba sloven- (Dalje na 8. strani)

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Oton Župančič

Veronika Deseniška

Tragedija v dve delih (petih dejanjih)
OB STOLETNICI PESNIKOVEGA ROJSTVA

Scena: VLADIMIR RJAVEC
Kostumi: MIJA JARČEVA
Glasba: MOJMIR SEPE
Režija: JOŽE BABIČ

ČETRTEK, 8. DECEMBRA 1977, OB 14. URI
V MESTNEM GLEDALIŠČU V CELOVCU

NA OSREDNJO PRIREDITEV VABI KRŠČANSKA KULTURNA ZVEZA V CELOVCU

GOSPODARSKI KOMENTAR:

Koroška konjunktura vedno bolj popušča

Po mednarodnih ocenah brezposelnost v Avstriji lani še ni dosegla stopnje drugih dežel. V Avstriji — celovito gledano — še ne povzroča takih skrbi kot po državah evropskega zahoda. Od sto razpoložljivih delojemalcev sta bila lani le dva brezposelna. Tudi brezposelnost mladine med 15 in 19 leti starosti je bila sorazmerno nizka. Na sto oseb v tej starosti je bilo le 1,5 odstotkov brezposelnih.

Na Koroškem so vendar že lani stvari stale drugače. Na sto delojemalcev je dosegel delež brezposelnih že 6 odstotkov, pri mladini med 15 in 19 let starosti pa 2,4 odstotkov. S tem je po številu brez-

poselnih stala Koroška že lani na prvem mestu zveznih dežel, daleč pred Gradiščansko, Štajersko in Tirolsko.

Tekom leta 1977 se konjunktura na koroškem delovnem trgu ni izboljšala, marveč se je poslabšala. To je mogoče povzeti iz zadevne analize koroške zbornice obrtnega gospodarstva glede razvoja konjunktura na področju industrijske dejavnosti v tekočem letu.

Po tej analizi se konjunktura ni izboljšala, marveč se je poslabšala. Izkoriščenost koroških industrijskih kapacitet je letos ponovno nazadovala. V širokem poprečju je v prvem polletju znašala le še 83 od-

stotkov. To pa pomeni, da se letos jeseni število brezposelnih v industriji nasproti jeseni 1976 ne bo zmanjšalo, marveč zvečalo. Najbolj so od upada konjunktura na industrijskem področju prizadete: lesna in kemična industrija ter industrija železa in kovin. V nekoli-ko boljših pogojih delajo industrija obutve in papirna industrija.

Celokupno vzeto je v koroški industriji položaj zaposlenih slabši kot je bil pred letom dni. Industrija zagotavlja delovna mesta le 25.000 prebivalcem. Sicer je pričakovati, da se bo število na tem področju razpoložljivih delovnih mest tekom leta dni zvečalo za

100 do 150. To pa je premalo za tisto število mladih ljudi, ki že več kot leto dni zastonj iščejo delovnega mesta.

V teh dneh stopamo na Koroškem v tako imenovano zimsko sezono, se pravi v čas, ko je doslej število brezposelnih doseglo svoj višek. Zaradi mrtvila v turističnem gospodarstvu, poleg tega pa tudi zaradi večjajočega mrtvila v gradbenem gospodarstvu se bo v prihodnjih tednih povpraševanje za izdelki gradbene industrije in za uslugami ter nasprotnih podjetjih paslabšalo. To tem bolj, ker republika, zvezne dežele in občine v prihodnjem letu ne bodo v stanju investirati toliko kot so bile v stanju v zadnjih letih. Njihova zadolženost iz preteklih let je prevelika. (bl)

IZJAVA KLUBA SLOVENSКИH ŠTUDENTOV NA DUNAJU:

Kako naprej v narodnem gibanju

Na svojem prvem srečanju v zimskem semestru 1977/78 smo slovenski študentje na Dunaju razpravljali o trenutni narodnopolitični situaciji, se pravi o delu, ki ga moramo koroški Slovenci opraviti, da se bomo z uspehom izvili iz trostranskega oklepa različnih protimanjšinskih ukrepov! Slovenski študentje na Dunaju smo v zadnjih letih večji del svojih naporov vložili v boj proti poskusom avstrijske vlade in treh parlamentarnih strank, vsiliti naši narodni manjšini preštevnanje in ji kot nadomestilo za resnično izpolnitev sedmega člena avstrijske državne pogodbe diktirati „zakon o narodnostnih skupinah“. Vse politične okoliščine, ki so botrovale temu „imenitnemu“ zakonu, same že dovolj zgovorno pričajo o tem, kakšen značaj in kašne dolgoročne cilje ima: odločilno besedo pri oblikovanju tega zakona je vlada prepustila manjšini sovražnim nemškonalcionalnim silam in njenim pomagačem v vseh treh strankah. Zakon o narodnostnih skupinah so sklenili brez nas in proti nam. S tem zakonom, oziroma z uredbami (izdane julija 1977) skuša vlada razdrobiti naselitveno ozemlje koroških Slovencev in ga skrčiti na eno samo šestino. Kakor rdeča nit se vije skozi zakonska določila tako imenovana procentna klavzula. Na tem mestu nočemo na široko ponavljati, kar smo že dostikrat zabeležili v zvezi z zakonom, pač pa bi samo še enkrat poudarili:

Zakon o narodnostnih skupinah, ki se z njim vlada v mednarodni javnosti celo oponaša in ga prikazuje kot zgled širokogrudnega reševanja manjšinske problematike, nikakor ne predstavlja dokončne izpolnitve sedmega člena državne pogodbe, temveč omejuje ustavne določbe in jih skuša izničiti v njihovem samem jedru — to pa je kolektivna zaščita naše manjšine na celotnem dvojezičnem ozemlju. Zaradi tega skupno z osrednjima organizacijama ZSO in NSKS koroški Slovenci zakon o narodnostnih skupinah odklanjamo, z nami pa vsa demokratska avstrijska javnost. Posebno pa še odklanjamo manjšinske sossve, ki bi izpodrezali koroškemu Slovincem njihovo legitimno predstavnštvo in s tem bistveno zožili pravico do lastnega zastopanja svojih narodnopolitičnih teženj.

Zato Klub slovenskih študentov na Dunaju poziva obe osrednji organizaciji in njene zaupnike na podeželju, naj usmerijo vso svojo dejavnost v prid drobnega in vztrajnega političnega dela v smislu poslednega uveljavljanja dvojezičnosti na Koroškem:

Povečajmo slovenske vloge pri uradih in sodiščih, pri javnih ustanovah in podobno! Povišajmo število k dvojezičnemu pouku najavljenih otrok! Poslužujmo se slovenskega jezika v javnem življenju! Utrujmo narodno zavest naših ljudi! Povečajmo lastne politične napore in povežimo se še tesneje z demokratičnimi silami Avstrije!

Sedmega člena državne pogodbe nam nobena avstrijska vlada ne more vzeti! Mednarodno-pravna zaščita avstrijske državne pogodbe, rezultati Helsinške konference in skupni boj za demokratične pravice manjšin, ki povezuje napredne sile v avstrijski družbi, nam zagotavljajo, da naši nasprotniki in nasprotniki demokracije ne bodo odnesli zmage!

Koroška stvarnost – v NAŠEM TEDNIKU

Niti žarišča in posledice mednarodnega terorizma

Mednarodni terorizem se je ob podpori in malomarnosti ter omalovaževanju nekaterih držav razvil v eno najhujših nevarnosti človeštva sploh. Najbolj jasno se to vidi ob raznih podvigih, v katerih so postale tarče tudi države, ki so dolgo podpirale mednarodni terorizem, ker so videle v njem predvsem gibanje za osvoboditev palestinskega ljudstva. Mednarodni terorizem, ki ima eno izmed central v Alžiriji, pa ne vidi svojega cilja samo v uničenju samostojnega Izraela, prve države, ki je nastala po sklepu OZN, ampak državno-družbene prevrate v vseh tistih državah, kjer po mnenju vodilnih teroristov vladata tkim. imperialistični in fašistični režimi. Čeprav se borijo po svojih lastnih meglenih in zaradi mastnih neužitnih fraz neokusnih izjavah proti „fašizmu“ kot trdijo, se zaradi svoje prakse in svojega postopanja razgaljajo kot pravi fašisti. S svojimi podvigi pa tudi podpirajo fašizem prav v tistih državah, proti katerim so naperjene njihove teroristične akcije.

Ko so lani Izraelci naredili v primeru Entebe le to, kar je bilo ob vsem razpletu edino možno, so zagнали po celem svetu vik in krik. Izraelci so kršili državno suverenost Ugande, so pravili kritiki in tožilci. Važno dejstvo, da je ugandski diktator Idi Amin, fašist, ki je hotel postaviti spomenik nacistu Hitlerju, ker da je tako uspešno začel reševati judovsko vprašanje, aktivno sodeloval na strani terorističnih ugrabiteljev, so kratkomalo vrgli v smetišče. Niso hoteli upoštevati dejstva, da so teroristi v Entebju s svojo ločitvijo judovskih in nejudovskih talcev ravnali vsaj podobno kot SS-ovski krvniki v Auschwitzu in drugih tovarnah smrti.

Razlika med Entebjem in Mogadišujem je bila le ta, da je somalska vlada sodelovala z ZR Nemčijo. V toliko res ni možno govoriti o kršitvi somalske suverenosti ali piratski akciji Zahodne Nemčije.

Po trditvah raznih krogov je kriv napetosti in krivic na Bližnjem vzhodu edinole Izrael. Ponovno množično naseljevanje Judov v Palestini in ustanovitev Izraela je zanje edini vzrok vsega zla. Logično iz tega sledi, da bi morali uničiti Izrael in izgnati Jude, da bi se ta krivica popravila. Za dosego tega namena pa so potemtakem dovoljena vsa sredstva, ki dosegajo trenutni višek v mednarodnem terorizmu. Izrael je za teroriste in njihove pomočnike fašistična država, otrok in želo imperializma, ki ga je treba iztrebiti. V isti sapi pa se je treba boriti proti vsem državam, ki tako ali drugače sodelujejo z Izraelom in mu pomagajo. Ker pa so po mnenju teroristov te države fašistične in imperialistične, so tem bolj dovoljene v spopadu z njim vse oblike „boja“.

Palestinsko ljudstvo je moralo pretrpeti ogromno gorja in ga mora trpeti še danes. Marsikaj, kar počenja Izrael na ozemljih, osvojenih leta 1967, je vredno obsodbe. Toda krivi palestinskega gorja so vsaj v isti meri, če ne v močnejši, tisti, ki niso hoteli priznati ustanovitve izraelske države in so raje napadli to novo državo, v prepričanju, da jo bodo itak kmalu pohrustali in pognali Jude v morje. Namesto, da bi Palestine vključili v polni meri v novo domovino in jim pomagali, so jih stlačili v blato in barake begunskih taborišč ter tam gojili klico gorja in terorja. Da bi bila vključitev možna ob količkaj dobri volji, je dokazala prav Nemčija, ki je morala sprejeti po letu 1945 nad deset milijonov ljudi iz krajev, ki so jih izgubili zaradi poraza v drugi svetovni vojski.

Tri države so, ki jih najbolj gnjavi mednarodni terorizem. Zahodna Nemčija in Italija v Evropi ter Japonska. Tri države, ki so izgubile kot zaveznice zadnjo svetovno vojsko in svoje naci-fašistične preteklosti niso prebolele. Italijanskim teroristom, od skrajne leve do skrajne desne, je torišče predvsem notranje-italijansko prizorišče, če od vzamemo mafijo z njenimi mednarodnimi mrežami. Mednarodno teroristično prizorišče oblikujejo v glavnem palestinski, nemški in japonski teroristi, ki so, kot kažejo dejstva, med seboj najtesneje povezani. Svoje glavne podpornike imajo v arabskih državah, predvsem v Iraku, Južnem Jemenu (Aden), Libiji in Alžiriji, v državah torej, ki so po lastnih izjavah napredne. To so pa spet države, ki so precej sprte s svojimi arabskimi in drugimi sosedi. Če je napredna politika teh držav, je napredno tudi kruto reševanje kurdskega vprašanja v Iraku ter ravnanje z nearabskimi Berberi ter drugimi ljudstvi v Libiji in Alžiriji.

Svoje mreže ima razpredene po vsem svetu tudi tkim. Črna internacionala, združenje skrajne desnice. Pomembno evropsko središče je bilo v Francovi Španiji, močne postojanke pa imajo v Južni Afriki in v raznih latinsko-ameriških diktaturah, zlasti v Čilu, Argentini, Paragvaju in Braziliji. Eno izmed obstoječih evropskih žarišč je tudi v Münchnu in okolici, kjer so precej močna združenja ustašev.

V skrajni posledici pač ni možno razlikovati med levim in desnim terorizmom. Cilji posameznih skupin so močno zamegljeni in se v skrajni posledici čudovito ujemajo. Razbitje obstoječih družbenih ureditev — običajno jih imenujejo fašistične in imperialistične — z nasiljem in terorjem ter ustanovitev nekih nejasnih ljudskih režimov in z njo povezana likvidacija vseh

„sovražnikov in izžemalcev ljudstva“. Kdo da so ti „sovražniki in izžemalci“, to je pač prepuščeno ideologom na videz novih in naprednih družbeno-političnih oznanil.

Pred kakimi petdesetimi leti je svet brezbržno opazoval in omalovaževal nastanek nacizma in fašizma v Evropi. Ko je v Italiji Mussolini prevzel oblast, ni bilo več ne stavk ne neredov. Ko je v Nemčiji prevzel oblast Hitler, so kmalu odpravili brezposelnost, ni bilo več ne stavk ne neredov. V državi je bil bajni

DEMONSTRANTI:

Kreisky zgubil pregled?

26. oktober je bil letos za Avstrijo res čisto poseben dan. Prvič po 22 letih niso krasile ceste in ulice edino le rdečo-belo-rdeče zastave, v Avstriji so krasili ceste namesto zastav transparenti demonstrantov, ki so demonstrirali proti samovoljni politiki zvezne vlade; to so bili odvetniki, nasprotniki jedrnih elektrarn, društvo najemnikov... Da vse te demonstracije in nezadovoljstvo ljudstva pripravlja našemu kanclerju velike težave, je pokazal že pri demonstraciji združenja najemnikov, ko je hotel zmetati iz urada zveznega kanclerja demonstrante z utemeljitvijo, da je on „gospodar v hiši“ in da lahko dela kar hoče. Očividno se je pokazalo, da je ta „stari zajec“ politike izgubil živce nad svojo lastno politiko, kar se je najbolj jasno pokazalo 26. oktobra pri demonstraciji nasprotnikov atomskih elektrarn, ko je kancler izjavil, da se z tolpo teroristov, ki nanj hoče pritiskati, ne pogovarja. Mnenja je, da tistih 7000 ljudi, ki jih je demonstriralo pred Ballhausplatzom, ne predstavlja ljudstva. Le kdo, če ne ljudstvo samo. Težko je verjeti, da se je zvezni kancler Kreisky zgragal edino le nad transparentom, katerega je nosila neka ekstremno levičarska skupina, („parlament je varanje ljudstva“), bolj verjetno je, da ne vidi več poti iz slepe ulice, v katero je Avstrijo sam zapeljal.

Po mnenju zveznega kanclerja je torej že vsakdo ekstremist ali terorist, ki se postavi proti samovoljnemu ravnanju, kajti ravno ta demonstracija na Dunaju proti atomskim elektrarnam je pokazala, da ljudstvo ni zadovoljno z vsem, kar sklene vlada, in da je treba prej prizadete, ljudstvo, informirati in vprašati, ali kaj takšnega sploh želi ali ne. Avstrija pravi, da je ta elektrarna v Zwentendorfu najbolj varna jedrska elektrarna na svetu; ista vlada pa tudi pravi, da je zakon o narodnih skupnostih najboljši zakon v Evropi. Mi Slovenci sami najbolj vemo, kakšen

red. Političnemu teroristu Hitlerju so druge države popuščale tako dolgo, da je zanetil drugo svetovno vojsko in s tem spravil človeštvo ob rob prepada in propada. Spet je čuti glasove, da bi bilo treba le kakega majhnega Hitlerja, pa bi bil konec terorja. Ljudje bi se ponoči mogli spet mirno sprehajati po cestah. Pa tudi Judi in drugi „škodljivci ter sovražniki ljudstva“ bi končno doživeli to, kar zaslužijo. No, pa smo spet tam.

Jože Wakounig

je ta zakon, o katerem se pravi, da je najboljši v Evropi. Tudi mi se upiramo proti temu zakonu o narodnih skupnostih, kateri ne predstavljajo nič drugega kot kršitev nam v členu sedem avstrijske državne pogodbe zasiguranjih pravic. O nas Kreisky sam ne pravi, da smo teroristi, ker to napravijo za njega drugi, ki menijo, da mi odklanjamo vse, kar se za nas napravi, da smo oportunisti ali poklicni opozicionalci, medtem ko je moral zvezni kancler zdaj uvideti, da se je razširilo nezadovoljstvo tudi med tistim ljudstvom, o katerem je dosedaj vedel, da stoji trdo za njim, da ga podpira.

Demonstracija na Dunaju pretekli teden in naš boj za naše pravice in obstoj imata precej podobne poteze. V primeru Zwentendorf se bori prizadeto ljudstvo ravno tako kot mi Slovenci proti stvarim, katerih prizadeti ne želijo, do katerih naj bi bilo ljudstvo prisiljeno. Eni proti atomski elektrarni, o katere varnosti še zdavnaj niso rešeni vsi problemi, proti kateri se je treba boriti, dokler so dane še druge možnosti za pridobivanje energije. Prav tako se mi borimo proti nam vsiljenemu in proti naši volji sklenjenemu zakonu o narodnih skupnostih. Če res spoznamo, da nam, ljudstvu, vlada vsiljuje zakone, atomske elektrarne, ne vemo, do česar on nas še lahko prisili, potem se ne moremo zgrazati o transparentu, ki ga je nosila tista levičarska skupina (da je parlament varanje ljudstva), kajti parlament naj bi predstavljal ljudstvo, nima pa z le-tim nobene prave povezave. Zdi se, da zastopa vedno bolj interese posameznikov ali interesnih skupin, ki gledajo na svojo korist, se pa pri tem ne ozirajo na ljudstvo. Če se bo razvijala politika vlade v to smer kot do sedaj, potem bi se znalo uresničiti, da bo postal Kreisky vojskovodja brez vojske, kot se je izrazil koroški deželni glavar o slovenskem vodstvu. D. S.

Pozor pred nakanami, ki hočejo vzeti zagon prebujenju

Prebujenje koroških Slovencev, posebno pa še razne akcije slovenske mladine v Rožu in Podjuni so izredno odmevale v javnosti matičnih narodov. Njihova stiska je prišla v zavest vsakogar od nas, ki živimo v okviru Jugoslavije. Od te zavesti pa zavisi tudi podpora matičnega naroda, ki bo tem večja, kolikor bolj bo opazal, da prebujenje napreduje. Brezbržnosti je vedno manj. Podiranje dvojezičnih napisov v Pliberku in grob postopek oblasti z mladinci je v živo zadel naš čut za pravičnost, s tem pa tudi vzpodbudil našo pripravljenost, da rojakom pomagamo. Včasih s Koroške ni bilo poročil. Danes je naš človek o vsem dobro informiran. Napredek je torej večji, kot bi se komu morda sprva zdelo.

Samo veseli smo lahko, da je opisano prebujanje odločno, da ga spremlja velika mera samopožrtovanja in da vseeno ni zapadlo v to, da bi se udarec vračal z udarcem. Borba naših ljudi je ostala vseskozi poštena.

NASPROTNIKI IMENUJEJO NAŠO BORBO „EKSTREMIZEM“

Značilno pa je, da tudi tako borbo nasprotniki imenujejo „ekstremizem“. S takim poimenovanjem hočejo zavreti prav vse, kar ima za cilj, da prepreči nadaljnjo izginjanje slovenske narodne biti na Koroškem. Nekateri nasedajo in se bojijo že lastne sence. V strahu odrekajo podporo celo takim nenasilnim akcijam, kakršne so bile nedavno in se umikajo. K sreči so to posamezniki, ki so takorekoč že kronično zastrašeni. Vedno več jih je, ki spoznavajo, da so vsi pošteni in odkriti načini borbe daleč od ekstremizma in daleč od nasilja. Vedo, da nasprotnik zmaga je samo toliko, kolikor mu uspeva, da nas zastraši. Zato hoče pogum slovenskega človeka očrtniti kot „ekstremizem“.

Sploh lahko opazamo, kako velikonemške in novonacistične ter meščansko nemškutarske sile ponavljajo gesla o ekstremizmu, katerih edini cilj je, da bi Slovencem vzeli zagon pri njihovih prizadevanjih po samozaščiti. Vemo, da je to pri zastrašenih prebivalcih uspešno. Le-ti se bojijo očitka ekstremizma že celo tedaj, če bi spregovorili slovensko na javnem mestu. Že to naj bi bila predrznost, ki moti sožitje na Koroškem, pa pohlevno tolčejo nemščino, ki je včasih niti ne znajo prav.

OČITEK, ČEŠ DA SLOVENCİ HOČEJO SLOVENIZIRATI KOROŠKO

Drugo tako geslo, s katerim skušajo velikonemške sile zaustaviti Preporod slovenske narodne in socialne zavesti na Koroškem, je očitek, da Slovenci pripravljajo nekako slovenizacijo in reslovenizacijo. Prav posebno bi rad poudaril, da je tak očitek morda še bolj nevarno geslo, kot tisto o ekstremizmu. Zavrl naj bi neko nalogo, ki je usodno važna za naš obstoj, pa se je sploh še nismo lotili. In žal, tudi ta očitek je doslej vžgal. Preplašeni starši se npr. odrekajo slovenskega pogovora s svojimi otroki, oziroma so se uklonili, ko so

njihove otroke v ponemčevalnih vrtcih iztrgali materini govoric. Tako se je zgodilo, da imamo danes na Koroškem veliko Slovencev, ki slovensko sploh ne znajo več, in katerih slovenska zavest ždi pokopana nekje v podzvesti. Podoben malodušnež kot tisti, ki se ni upal spregovoriti slovensko na vlaku oziroma na javnem prostoru, bi enako malodušno v tem primeru dejal: to pač niso več Slovenci in bi opustil vsak napor, kako popraviti očitno jezikovno in človeško krivico ob vsiljeni govoric.

NARODNOSTI SI ČLOVEK NE IZBIRA, NARODNOST SE NARODI

Pa vendar ne gre za nobeno reslovenizacijo in še manj slovenizacijo, če bi storili vse, kar je v naši moči, da generacije, ki so jih odtujevali, povrnemo nazaj k resnici njihovega rojstva. Saj je vendar nesmisel, da bi slovenska mati in slovenski oče narodila nemškega otroka! Nesmisel celo tedaj, če sta slovenska mati in slovenski oče že prej nasedla potujčevanju in se spremenila zaradi golega miru in oportunizma v nekakega nemčurja. Jasno je, da tudi vnuki slovenskih starih staršev ne morejo biti Nemci. Narodnosti si človek ne izbira, narodnost se narodi.

SLOVENSKI DUHOVNİKI — STEBRI NARODNE SAMOBITNOSTI

Še na nekaj je treba opozoriti. Pravice do asimilacije ni. Še zlasti ne v okolju, kjer se hoče z asimilacijo poimenovati najbolj grobe načine potujčevanja. Asimilacija je tedaj le zločin nad človekom, ki ga noben količjak pošten človek ne more zagovarjati, kaj šele omogočati. Tega naj se zavedo tisti posamezniki med slovenskimi duhovniki, ki zaradi zahtev nemškutarjev uvajajo nemške obrede, čeprav v fari ne živi morda niti peščica pravih Nemcev. Če to delajo, nasedajo zločinski raznarodovalni strategiji in s tem nehote postajajo sodelavec tujca. S tem pa se tudi odrekajo dediščine mnogih nekdanjih in sedanjih slovenskih duhovnikov, ki so bili stebri narodne samobitnosti.

LJUDJE, KI JIM JE BILA PRETEKLOST PREDNIKOV UKRADENA

Gre torej le za to, da ljudi vrnemo k svojim izvirom, da jim damo, da zopet svobodno črpajo življenjsko silo iz svojih korenin. Da se zavedo slovenskega porenja, čeprav slovensko ne znajo več. Kajti potujčenost je istočasno osebna izkazženost in iztrganost iz harmonične celovitosti s svojo podzvestjo. Pametni starši je svojemu otroku ne bodo privoščili. Zapeljani starši tega ne uvidijo. Toda pogovor s takimi otroci, ki slovensko sploh ne znajo več, nas večinoma prepriča, da je v njihovi podzvesti slovenska preteklost, čeprav odrinjena, še močno prisotna. Ti otroci so podobni zdomcu, ki je na tujem. Pridejo trenutki, ko občutijo bolečo izgnanost, bolečo oddaljenost „domovine“. In v teh trenutkih njih razjeda domotožje. To seveda ni prostorska odgnanost. Pač pa odrezanost od res tople neposrednosti matere, od očeta, od starih mater in očetov... Nič več ni pristnih stikov. Ni več istosti, ki ni le jezikovna. To so ljudje, ki jim je bila preteklost prednikov ukradena.

S tem domotožjem moramo računati. Malokdo si ga upa javno izraziti. Toda ne morem pozabiti pogovorov, ki sem jih imel s takimi ljudmi. Videl sem, da bi spregovorili slovensko, če bi le znali. Neka stara ženska mi je skoraj v solzah dejala, ko sem jo vabil, naj se nauči slovensko: prestara sem. Mnogi pa niso prestari. Nekateri se npr. ne bi upali. Npr. vrsta visokih uradnikov v deželni vladi, pa tudi ne kak delavec, ki dela pri tujem podjetniku. Toda nekateri so se nekako zaradi drugih podredili tujčevanju. Dati jim je treba samo priložnost, da se vrnejo.

NE SMEMO SE ODREČI ROJAKOV, KI NE ZNAJO VEČ SLOVENSKO

Moramo torej omogočiti povratek v domovinski jezik svojih prednikov. To ni reslovenizacija, kajti ti ljudje v resnici sploh niso bili deslovenizirani. Tuj jezik jih je sicer razkral, ni jim pa odvzel biološke in psihološke danosti njihove osebnosti. Ne smemo se odreči rojakov, ki ne znajo več slovensko. Imenovati jih Nemce, pomeni kapitulacijo, pomeni, da smo sprejeli zakone igre, ki so jo vsilile nemškonalne organizacije. Če ne bomo storili nič za povratek teh ljudi, bodo prav med njimi vedno znova našli orodja janičarskega pregona, kajti „domotožje“ si bodo preganjali tako, da si bodo dopovedovali, da sploh niso potujčeni. Da so torej Nemci. Udarjali bodo po Slovencih, ker jih bodo le-ti vedno znova spominjali na njihovo slovenstvo. Tafelsturm je bilo tudi njihovo delo. Bolj ko tolčejo

po slovenski besedi, bolj v resnici dokazujejo, da so Slovenci!

Zato ni čudno, če se tudi ti ljudje, ki skušajo zatreči domotožje z janičarskim obnašanjem, v globinah vendarle zavedajo svojega resničnega bistva. Osebna imena dajejo svojim otrokom sicer nemška, da bi poudarili svoje nemštvo. Toda ohranili so slovenske priimke. Ostali so Dobernigi itd. Zato smo lahko o nečem prepričani: celo v krogih najbolj Slovincem sovražnih ljudi so naši rojaki, ki jih potujčenost sicer pači, ki pa v globini podzvesti vendarle skrivajo željo po slovenski resnici.

JANIČARJEV IN NEMŠKUTARJEV NE SMEMO VSEVPREK OBSOJATI

Zato ni bilo prav, če smo te janičarje in nemškutarje vsevprek samo obsojali. Najostreje moramo seveda obsoditi njihovo početje; obenem pa moramo najti pot do njih, da jim pomagamo, da se rešijo dejanj, o katerih niti ne vedo, kako zelo so jim v sramoto in pogubo. Vedeti moramo, da je njihovo ravnanje bolno. Prav bi bilo, da jih rešimo duševne in osebne spačenosti in stiske, v katero so zapadli. Naloga sploh ni uresničljiva. In kakšen bi bil uspeh? Zopet lahko sežemo k primerjavi z izseljencem. Ko se po dolgih letih vrne domov, ko zopet vidi domovino svojega otroštva oziroma dom svojih prednikov, prične tako rekoč s širokimi pljuči vdihavati domač zrak. Človek, ki je zopet našel domovino, je ne bo nikoli več zapustil. Znal ji bo biti zvest bolj, kot vsi tisti, ki niso nikoli okusili, kaj

je to zdomstvo. Zato bi ne bilo nič čudnega, če bi nekdo, ki je včeraj podiral slovenske napise, jutri raje žrtvoval samega sebe, kot pa da bi pustil, da pade napis, katerega zdaj brani. Morda bi kaj podobnega sprva uspelo le pri enem ali dveh; toda tudi to bi bilo za začetek ogromno. Vedno je najtežje prvo dejanje, drugo je že lažje, tretje gre samo od sebe!

KAKO NAČETI IN RAZKROJITI POJAV ODPADNIŠTVA

Če torej hočemo pregnati sovraštvo, je treba po tej poti. Če to ne bomo storili, bomo imeli jutri potujčene otroke tistih današnjih slovenskih mladincev, ki so najbolj zavedni Slovenci. Sovraštvo se bo stopnjevalo do zadnjega obračuna, ko se noben Korošec ne bo več hotel šteti k narodu svojih prednikov. Zato je najbolj bistvena naloga, kako načeti in razkrojiti pojav odpadništva.

K sreči že vemo za primere, da so se „izseljenci“ — žrtve potujčevanja vrnili. Slovenci na Koroškem imajo danes dovolj izučениh ljudi, ki so v stanju najti načine, kako iz takih posameznih primerov narediti pravilo. Predvsem pa, kakšne psihološke in sociološke prijeme uporabiti, da to dosežemo.

Taka pot je tudi v interesu nemštva. Janičarji ga ne jačajo, ampak izpodkopavajo in pačijo. Pravo nemštvo je v svobodnem utripu resnične nemške kulture. Janičar pa ustvarja kulturo Wehrmacht in SS. Skupna naloga Slovencev in pravih nemškogovorečih Avstrijcev mora torej biti, da asimilacijo zaustavijo, posledice pa odpravijo.

Prim. dr. Jurij Zalokar

Redno letno zborovanje Slavističnega društva Slovenije v znamenju koroških Slovencev

Letošnje redno letno posvetovanje Slavističnega društva Slovenije, ki se je letos odvijalo od 28. do 30. oktobra na Bledu pod naslovom „Slovenščina v javnosti, Slovenski jezik in slovenska kultura“, je zbralo nad 600 slovenistov iz vseh predelov Slovenije, Tržaške, Koroške in Zagreba (med številnimi udeleženci smo pozdravili tudi profesorja Srečka Renka z rimske univerze). Naslov zborovanja je bil tudi glavna tema posvetovanja prvega dneva. Pri okrogli mizi na to temo so sodelovali najvidnejši predstavniki slovenistike (prof. J. Toporišič, prof. M. Kmecl, prof. B. Paternu in drugi) ter pomembni oblikovalci slovenskega jezika na vseh področjih javnega življenja. Že prvi dan pa je predsednica Slavističnega društva Slovenije, docentka Breda Pogorelec poudarila posebej koroško problematiko, se pravi jeziku, ki se danes nahaja v skrajno ogroženem položaju.

Tako so v soboto zbranim slavistom osvetlili problem slovenskega jezika iz vseh vidikov, tako politično vodstvo osrednjih organizacij kot tudi s kulturnega vidika soblikovalci slovenskega jezika na Koroškem. Pod vodstvom dr. Pavleta Apovnika so diskutirali kot uvod v to problematiko: podpredsednik Krščanske kulturne zveze dr. J. Zerzer, ki je predstavil dokaj bogato kulturno udejstvovanje koroških Slovencev, Feliks Bister za klub mladje je govoril o vlogi mladja, ki je danes od skromnih začetkov doseglo v nekaterih kulturnih panogah že evropski nivo,

dr. Erih Prunč pa je predvsem naglasil pomembnost znanja dveh jezikov. Vodja diskusije sam je nakazal položaj slovenskega jezika pred uradi po juljski zakonodaji. Vsi diskutanti so kritično ocenili že opravljeno delo in se strinjali v tem, da bo treba — ker nam tega javne ustanove ne nudijo — izgraditi program šolanja odraslih.

O vlogi osrednjih organizacij v življenju narodnostne skupnosti na Koroškem so govorili pod vodstvom znanega literarnega zgodovinarja prof. Borisa Paternuja, za NSKS dr. Matevž Grilc, Filip Warasch, za ZSO pa dr. Franc Zwitter in inž. Feliks Wieser. Franc Zwitter je svoj prispevek osredotočil na vprašanje položaja manjšine po 7. juljski zakonodaji, Grilc pa je predstavil udeležencem zborovanja vlogo centralnih organizacij kot edini legitimni zastopniki naše narodnostne skupnosti na Koroškem. Feliks Wieser je poročal o konceptu izgraditve gospodarske strukture, Filip Warasch pa je predstavil vlogo in namen Kluba slovenskih občinskih odbornikov in prišel med drugim do zaključka, da ocena poletnih akcij kaže, da smo se lahko z neznatnimi izjemami opirali pri pripravih akcij, predvsem na občinske odbornike, ki so bili izvoljeni na samostojnih slovenskih listah.

O slovenskem znanstvenem inštitutu v Celovcu in njegovih vlogah pa tudi o možnostih sodelovanja znanstvenega inštituta z nemškogovorečimi znanstveniki iz ostalih avstrijskih univerzitetnih središč sta poročala ravnatelj celovškega

znanstvenega inštituta dr. Avguštin Malle in Teodor Domej.

O diskriminatoričnih mehanizmih javnih občil na Koroškem in o njihovem vplivu na zavest slovensko in nemškogovorečih Korošcev je govoril pod naslovom „Problemi informiranja in ozaveščanja na Koroškem“ dr. Erih Prunč, asistent graške univerze. Zastavil je zahtevo po dvojezičnem dnevnem tisku, ki bi pomagal ustvariti na Koroškem protijavnost k poročanju treh največjih koroških dnevnikov. Zbranim slavistom je predstavil raziskavo, ki jo je izvedla ekipa pod njegovim vodstvom za zadnje koroške kulturne dneve.

Vsakemu predavanju je sledila živahna diskusija publike, ki je pozorno spremljala izvajanja predstavnikov na odru. V teh diskusijah se je videlo, da so udeleženci zborovanja dobro informirani o našem položaju in da jim leži naša usoda zelo pri srcu.

Dekan filozofske fakultete ljubljanske univerze prof. Matjaž Kmecl je kot uvod v literarni večer predstavil delež Koroške v slovenski literaturi. Prof. Kmecl je priobčil že večje število razprav o koroški slovenski literaturi in se je tokrat omejil na tri višje te literature pri nas, namreč začetki slovenske literature, ki imajo tudi izvor na Koroškem, literaturno udejstvovanje Janežiča in pa novejšo slovensko literaturo, ki jo lahko opišemo z izrazom mladjevska literatura“. Referent je prav pri mladjevski literaturi omenil, da je značilno za to li-

(Nadaljevanje na 5. strani)

Pisma bralcev:

Odgovor na pismo bralca Blaža Singerja: „Kam plove SAK“

SAK PLOVE V USPEŠNO BODOČNOST!

Kritika je na eni strani demokratična stvar, ki se je lahko vsak poslužuje, na drugi strani pa tudi zelo dobra stvar, ki kritiziranim pomaga spoznavati in odstraniti njihove napake hitreje in učinkovitejše. Vendar eno točko je treba vedno upoštevati: treba je biti stvaren in korekten.

Spoštovani gospod inž. Singer! Vaša kritika, razen trditve, da ima SAK samo 5 točk (sedaj 7), v nobeni točki ne drži.

Ne drži, da smo eliminirali večino starega moštva: Odbor SAK-a so prosili za izpisnico: Hanzi Wieser (študijski vzroki), Marjan Pandl (zaposlitev na Dunaju) in Jože Ferra (zasebni vzroki). Ker so imeli vsi obljube za izpisnico od prejšnjih predsednikov, jim je dal SAK izpisnico za eno leto. Vsi ti igralci pa so s 1. 7. 1978 spet polnovredni igralci SAK.

Nekdanji vratar in trenes SAK, učitelj Beno Kraut, je šel sam, ker mu odbor SAK, ki stoji slej ko prej na stališču, da dobijo igralci povrnjene samo stroške, ni odobril zahtevanega honorarja. Folti in Peter Waldhauser ter Mirko Singer so slej ko prej igralci SAK, vendar jih ni na treningu, ki je predpogoj za postavo v eno izmed moštev. Mirko Oraže pa zaključuje svoj študij.

Vsak, ki se le malo angažira v boju za narodni obstoj koroških Slovencev, ve, kako važna je povezava z matičnim narodom. „Krdelo izgubljenih ovc“ je bil SAK pred pobratenjem z NK Olimpijo, ko je imel komaj več toliko igralcev, da je polnoštevilno lahko nastopal. S pomočjo NK Olimpije je dobil SAK tisto strokovno, moralno in športno oporo, ki je za uspešno in mirno bodočnost potrebna: SAK ima sedaj 3 moštva, 78 igralcev, iz katerih se poraja zelo perspektiven, mlad in nadarjen kader članskega moštva. Sedanji kader članskega moštva, ki sta ga v prvi vrsti zgradila s pomočjo odbora naš lanskega trenerja Božidar Jovičević in Dragan Rogič, ki SAK zdaj trenira, je že danes kljub svoji poprečni mladosti športno in moralno tako močan, da lahko z lahkim srcem gledamo v bodočnost in tudi v višji razred tekmovanja.

Vzdušje med igralci ni „naraščajoča negotovost“, temveč vedno bolj prijateljsko in zdravo, pri čemer tvorijo hrbtenico starejši igralci, kot Nužej Lampichler, Janko Woschitz, Janez Pandl, Gusti Zablatnik, Danilo Prušnik, Janči Hribar, Janko Malle in igralci iz Slovenije Krnič, Jakovac in Beton.

Po našem trenerja nista nesrečno izbrana dejstva samo, da sta Božidar Jovičević in Dragan Rogič člana trenerske komisije NK Olimpije, ki igra v 1. zvezni ligi v Jugoslaviji, pove že vse. Ni slučaj, da so danes naši mladi talenti, kot Polanšek, Velik, Kupper, Hobl, polnovredni v članskem moštvu.

Ne drži, da se zanimanje za SAK vedno manjša. Članov in prijateljev ima SAK toliko kot prej. Gledalcev pa zato ni toliko, ker smo tudi po brezbriznosti starega odbora, ki ste mu Vi predsedovali, gospod inž. Singer, zgubili možnost igranja v Celovcu. Tekme v Šentjanžu in sedaj v Trdnji vasi so proč od centra; veliko gledalcev pa odbija predvsem obnašanje takih odbornikov SAK, kot ste Vi, gospod inž. Singer, ki izlivajo svoje agresije in nezadovoljstvo na ušesa nedolžnih gledalcev SAK.

Slej ko prej pa je največji problem SAK, da nima lastnega igrišča. Možnost in pogoji igranja in treninga so ključno vprašanje vsakega moštva.

Lep društveni praznik v Bilčovsu

O plodnem delovanju Slovenskega prosvetnega društva Bilka v Bilčovsu smo sicer že poročali v zadnji številki NT, kjer smo pisali o bogati dejavnosti na kulturnem in izobraževalnem področju tega društva. Danes pa moramo poročati o slavnostni prireditvi ob 65-letnici obstoja, ki je bila, tako po obliki kakor po vsebini, odlično uspela kulturna manifestacija.

Med številnimi obiskovalci, ki so napolnili Miklavževo dvorano, je predsednik Tone Schellander pozdravil tudi častnega predsednika Janka Ogrisa st., župnika Leopolda Kassla, župana Janka Ogrisa, predsednika Valentina Polanška ter tajnika NSKS Filipa Warascha. Poseben pozdrav je seveda veljal glasbenim oblikovalcem tega večera, mešanemu in moškemu zboru „Bilke“, ansamblu „Drava“ ter Študentskemu oktetu iz Ljubljane. V svojem nagovoru se je Schellander posebno spomnil zgodovine tega društva ter nakazal izredno važno poslanstvo kulturnega delovanja na terenu.

Slavnostni govornik Valentin Polanšek, predsednik Slovenske prosvetne zveze, se je s svojim govorom predstavil kot pisatelj in kulturni delavec. „Kaj bi bile osrednje organizacije brez društev?“ je ugotovil ko je še enkrat podčrtal zasluge slavljenca, čigar delo pomeni dokaz odločne življenjske volje tukajšnjega prebivalstva. V svojem zgodovinskem pogledu na razvoj kulturno-političnega dela koroških Slovencev pa je mogel ugotoviti, da je vsakemu padcu sledilo obdobje, ki je prineslo še več odločnosti, pogumnosti in uspešnosti. Važen pomen gojitve slovenske kulturne tradicije pa je orisal z imperativom: **Slovenska kultura tudi v naše domove!** Izrazil je tudi željo, naj je slovenska beseda pot do sosedu — zlasti peta beseda. Potrebno bo tudi več samokritike za bodočnost, saj ne smemo prezreti dejstev, da sodobna kultura stremi le bolj po kvaliteti! Zato pa se bodo morale tudi centralne organizacije baviti z vprašanjem, v koliko odgovarjata pomoč in po-

strežba vsem plastem našega prebivalstva.

„Brez svobode ni kulture“ je poudaril predsednik SPZ in ponovno podčrtal pomembnost kulturnega izražanja za človeka-poedinca in za svojo družbo. Prav zato pa mora doprinesti vsak svoj delež: „Saj smo tudi mi Slovenci ljudje — kulturni ljudje!“ je zaključil Polanšek.

Župan bilčovske občine se je v kratkem nagovoru zahvalil za doprinos društvnikov h kulturni obogatitvi občine.

Da je ta proslava bila pravi praznik, za to so poskrbeli oblikovalci glasbenega dela te prireditve. Mešani pevski zbor pod vodstvom zasluznega dirigenta Folteja Kapusa, kateremu se je predsednik Schel-

lander še enkrat zahvalil za ves trud, je s šopkom pesmi po svoje čestital jubilaru. S „Pesmijo o rojstvu“ (solist Marjan Einspieler) je odlično pokazal kaj zna! Da bilčovski fantje niso le lepe postave, marveč tudi dobri pevci, je pokazal moški zbor pod vodstvom mladoporočenega Jožka Boštjančiča. Z „Mojcej“ Pavleta Kernjaka je zbor s solistom Francem Schellandom izpričal hvalevredno kvaliteto petja.

Instrumentalni ansambel „Drava“ je ob sodelovanju dveh bilčovskih pevki Milice Gasser in Gelije Ogrismartič z odličnim izvajanjem olesal ta kulturni večer.

Nastop Študentskega okteta iz Ljubljane, pod vodstvom dirigenta Uroša Lajovica, je bil glasbeni vi-

Krasen trijezični koledar „aule slovenice“

Pretekli petek je predsednik „Društva „aule slovenica“, dr. Mirt Zwitter, v sejni dvorani Zveze slovenskih zadrug v Pavličevi 5—7

liko pozdravil navzočo vdovo umrlega likovnika Maro Kraljevo.

Kot je znano, je bil letošnji koledar, ki je posvečen Omanovim gra-

Prizor iz kmečkega življenja iz ciklusa „Zemlja“ (lesorez)

v Celovcu predstavil novinarjem koroških listov umetniški koledar 1978 slovenskega slikarja, grafika in kiparja **Toneta Kralja**, in ob tej pri-

ličnim reprodukcijam, lepo sprejet pri prebivalstvu vseh treh sosednjih pokrajin: Koroške, Furlanije-Juljske krajine in Slovenije.

„S ponovno izdajo trijezičnega koledarja za leto 1978,“ je dejal dr. Zwitter, „hočemo in želimo nadaljevati posredovalno vlogo v naši koroški deželi. Menim, da je to lepa naloga naše majhne skupnosti, kajti že same razstave v „aui slovenici“ pričajo, da smo na pravi poti, saj je število obiskovalcev le-teh, od razstave do razstave večje.“

Dr. Mirt Zwitter je nadalje povedal, da ima slikar Tone Kralj — rojen 23. septembra 1900 v Zagorici pri Dobropoljah, umrl v Ljubljani 9. septembra 1975 in je pokopan v Kostanjevici na Krki — tam tudi svojo stalno galerijo, kjer najdemo prerez njegovega bogatega umetniškega ustvarjanja, in od koder so tudi vsi posnetki tega koledarja. Gre namreč za podobe iz življenja slovenskega kmeta, ki nam kažejo trinajst postaj trdega kmečkega delavnika od rojstva do smrti.

Naš cilj je predstaviti vsako leto drugega umetnika. Lani smo vzeli likovnika s Koroškega, našega rojaka Valentina Omana, letos umetnika iz matične Slovenije, drugo leto pa bo gotovo prišel na vrsto slikar iz Furlanije-Juljske krajine. Z novim koledarjem za leto 1978 bodo prišli na račun ljubitelji likovne umetnosti, ki se navdušujejo za razumljivejša slikarska dela. To pa je Tone Kralj prav gotovo, ki ga vsak lahko razume, ko opazuje njegove storitve,“ je končal predsednik društva.

Predsednik je potem prvi izvod Kraljevega umetniškega koledarja podaril navzoči slikarjevi vdovi Marii Kraljevi. Le ta se je vidno ganjena zahvalila za dragoceni dar. Dejala je: „V teh trenutkih, ko držim

šek prireditve! Tu se je občinstvu predstavil zbor, ki zna prepričati, tako po nastopu kakor po petju. O njegovih zmogljivostih je treba povedati vsaj to, da niso zagledane v samoljubno uživanje zvoka, da so jim mar tudi zahtevnejše naloge: petero- in šesteroglasje, ki terjajo od okteta še tako trdo delo, enakovrednost in kompozicijsko pravilno sorazmerje glasov, ki ne dovoljuje solističnega sprenevedanja, zavestno oblikovanje skladb, ki ga lahko dosežejo le muzikalno osveščeni pevci. Skupina torej, ki se zaveda „skritih“ težjih, odgovornejših dolžnosti zborovskega postvarjanja in jih hoče obvladati prav tam, kjer so večini najmanj pomembni, v naši ljudski in romantični pesmi. Ni čuda, da se Bilčovščani skoraj niso mogli ločiti od teh simpatičnih fantov!

Zato: Lepa hvala vsem, ki so s sodelovanjem olesali ta jubilej!

PRIREDITVE

PEVSKI KONCERT

Prireditelj: SPD „Trta“ v Žitari vasi

Kraj: Rutar, v Žitari vasi

Čas: nedelja, 6. 11. 1977, ob 14.30

Gostuje: Moški zbor DPD „Svoboda“ iz Črne.

LITERARNI VEČER

Prireditelj: SPD „Herman Velik“ v Selah-Kotu

Kraj: Sele-Kot, v šoli

Čas: petek, 4. 11. 1977, ob 19.30

Brali bodo člani pododbora DSP iz Maribora.

Ljubitelji lepe slovenske besede prisrčno vabljeni!

Katoliška prosveta v Celovcu vabi na

SKIOPTIČNO PREDAVANJE

g. župnika Vinka Zaletela

Fatima ob 60-letnici prikazovanj. Portugalska v slavi in propadu. Kronika 1977.

V torek, 8. novembra 1977, ob 19.30 v dvorani Mohorjeve hiše.

DOM v TINJAH

POTOVANJE V IZRAEL

od petka, 10. 2. 1978, do sobote, 18. 2. 1978.

Prijave sprejema Dom v Tinjah do 10. januarja. Število je omejeno.

Cena: približno 6950.— šilingov.

(Točno ceno bomo mogli objaviti šele konec novembra).

ROMANJE V SAN CANZIAN D'ISONCO,

kjer je grob sv. Kanciana, Kanciana in Kancianile

OBISK IN OGLED AKVILEJE IN GRADA

v soboto, 12. novembra 1977

Postaje bodo v Dobrli vasi, v Škocijanu, v Celovcu, v Šentjanžu, v Šentjakobu, v Maloščah ter na Čajni.

Cena: za vožnjo 170.— šil.

Prijavljenim bomo doposlali točen spored. Prijave do 8. novembra 1977 na Dušnopastirski urad v Celovcu.

ta koledar v svojih rokah, imam iste občutke, ki bi jih imel moj mož, če bi še živel. Veseli me, da bodo (Dalje na 8. strani)

Občina Murska Sobota praznuje

V spomin na pomemben in krvav dogodek iz naše revolucije praznuje vsako leto 17. oktobra soboška občina svoj praznik. V teh dneh leta 1944 je prišlo do spopada med madžarsko vojsko in žandarmerijo z aktivisti NOB v Brumenovi hiši v Murski Soboti. Vojaki so zajeli Brumenovo družino in nekaj udeležencev sestanka, ob hrabri borbi so umrli trije veliki možje naše revolucije. Jože Kramar-Juš, Dane Šumenjak in Franc Kosi, ranjenega Bojana Červiča pa so Madžari prepeljali v bolnišnico, od koder je pobegnil. Revolucija v Prekmurju se je po teh dogodkih nadaljevala s še večjo vmeno. Letošnji praznik občine je bil za občane tem svečanejši, ker povezujejo borbo za svobodo v razdobju 1941—1945 ter vso poveljno dobo z življenjem in delom velikega jubilara tovariša Tita.

V spomin na te dogodke so delovni ljudje in občani tudi letos nadvse slovesno in delovno počastili svoj občinski praznik. Številne prireditve so se zvrstile med 14. in 23. oktobrom v vseh večjih krajih občine. V Bakovcih je bil predan namenu nov otroški vrtec, na Hodošu prepotreben vaški vodovod, v okvir praznovanj sodi tudi razstava v soboškem paviljonu arhitekta Novaka — Jugoslovanski bienale male plastike, skupna seja vseh zborov občinske skupščine, ki je bila v soboto, 15. oktobra, delegacije so položile vence na vsa spominska obeležja iz NOB, podelili so tudi priznanja in nagrade soboške občine. Na programu je bilo tudi več športnih prireditev in štiridnevna manifestacija „Pohod po poteh I. prekmurske čete“, ki je bil od 14. do 17. oktobra s slavnostnim zaključkom in množičnim zborovanjem na Trgu zmage v Murski Soboti.

Občina Murska Sobota meri 691 km². Leži v najsevernejšem delu severovzhodne Slovenije. V 135 naseljih živi 65.000 prebivalcev. Od celotnega prebivalstva je 54% kmečkega prebivalstva, kar jo še vedno uvršča med kmetijske občine v SR Sloveniji. Po velikosti in številu prebivalcev spada med največje občine v SR Sloveniji. Upravno, kulturno in gospodarsko središče občine je Murska Sobota z 11.500 prebivalci. V družbenem sektorju je v

občini zaposlenih 14.700 ljudi, od tega v gospodarstvu 12.200 in negospodarstvu 2500.

*

Glede na obmejno geografsko lego je občina prehodila specifično zgodovinsko pot. V 30 letih povojnega razvoja v svobodi je občina doživela pravi preporod in dosegla zavidljive rezultate na vseh področjih družbeno-ekonomskega razvoja. Letno se ustvari v gospodarstvu občine 1,4 milijarde din družbenega proizvoda in 1,3 milijarde din narodnega dohodka, narodni dohodek na prebivalca znaša 20 tisoč din. Gospodarstvo občine predstavlja 1,7% družbenega proizvoda SR Slovenije in 45% družbenega proizvoda regije.

HITREJŠI RAZVOJ INDUSTRIJE

V gospodarstvu občine so zastopane vse gospodarske dejavnosti. V družbenem proizvodu so najmočnejše zastopane industrija, trgovina, gradbeništvo, kmetijstvo in obrt. V industriji prevladujeta tekstilna in živilskopredelovalna industrija ob kovinski, nekovinski, grafični, lesni ter industriji gradbenega materiala.

Tekstilno industrijo zastopa Tovarna oblačil in perila „Mura“ M. Sobota in Tovarna pletenin „Beltinka“ Beltinci. Nosilec živilskopredelovalne industrije in kmetijske proizvodnje je Kmetijsko industrijski kombinat „Pomurka“ M. Sobota. Industrija kot ena izmed najpomembnejših panog gospodarstva bo tudi v bodoče nosilec hitrejšega razvoja občine. Težišče v razvoju bo na tistih proizvodnih kompleksih, v katerih imamo prednost v primerjavi z ostalimi kraji v SR Sloveniji. Najpomembnejše mesto bo še naprej pripadalo živilskopredelovalni in tekstilni industriji ter uvajanju novih dejavnosti.

KMETIJSTVO IMA POSEBNO MESTO

Osnovna usmeritev kmetijstva v občini je v živinorejski in poljedelski proizvodnji. Kmetijska proizvodnja je organizirana na 45.000 ha kmetijske površine, od tega je v za-

sebnosti lasti 92%, na katerih je 12.500 kmetijskih gospodarstev. Nosilec in organizator kmetijske proizvodnje je KIK „Pomurka“ s svojimi obrati. Zasebni sektor kmetijstva je povezan preko Obrata za sodelovanje s kmeti, ki skrbi za posodobitev in hitrejši razvoj tega dela kmetijske proizvodnje. V kmetijski tržni proizvodnji spada 90% na živalsko proizvodnjo in 10% na rastlinsko.

V srednjeročnem planu razvoja občine za obdobje 1976—1980 je dana prioriteta razvoju kmetijstva v živilsko predelovalno industrijo. Na teh področjih so načrtovana obsežna investicijska vlaganja za nove objekte in modernizacijo proizvodnje.

VZPOREDEN RAZVOJ TRGOVINE, GOSTINSTVA IN TURIZMA

Za nadaljnji hitrejši razvoj gospodarstva občine so pomembni trgovina, gostinstvo in turizem. Hitrejši razvoj gostinstva in turizma je zasnovan na večjem izkoriščanju termalnih in slatinskih vodah za zdraviliški in izletniški turizem z obstoječim termalnim zdraviliščem v Moravcih.

POSEBNA SKRB ŠOLSTVU IN ZDRAVSTVU

Na področju zdravstva, šolstva, otroškega varstva in ostalih dejavnosti so bili v zadnjih letih prav tako doseženi pomembni rezultati. Zgrajen je bil vrtec na Tišini, v Prosenjakovcih, v Murski Soboti in v Bakovcih, poklicna šola v Murski Soboti, lekarna v Beltincih, rentgenološki oddelek, interni oddelek bolnišnice, dom za ostarele občane in številni manjši objekti. Po srednjeročnem programu razvoja občine za obdobje 1976—1980 je področju vzgoje in izobraževanja ter zdravstvu namenjena posebna skrb za izboljšanje materialnih in splošnih pogojev. V naslednjih letih bodo vložena velika sredstva v gradnjo osnovne šole Beltinci in šole Mačkovci-Puconci, kirurškega oddelka bolnišnice, v izgradnjo druge faze poklicne šole, v izgradnjo druge faze doma ostarelih ljudi, dijaškega doma in številne vrtce in druge manjše objekte.

+

Redno letno zborovanje Slavističnega . . .

(Nadaljevanje s 3. strani)

Breda Pogorelec, predsednica Slavističnega društva Slovenije, docentka za slovenski knjižni jezik in statistiko na pedagoški znanstveni enoti za slovanske jezike na filozofski fakulteti ljubljanske univerze.

ku. „Student mora sodelovati, ne pripisovati.“ Brez tvornega stika s študenti si dela v predavalnici sploh ne more predstavljati.

Leta 174 je bila prvič in dve leti zatem ponovno izvoljena za predsednico Slavističnega društva Slovenije. „Društvo se je v tem času na novo konstituiralo, postalo je zveza devetih pokrajinskih društev, z nami pa sodeluje tudi Slavistično društvo Trst; Koroška takšne organizacije za zdaj še nima. Prizadevamo si povzeti stroko z življenjem in upam, da se bo v prihodnje posrečilo zapolniti tisto vrzel med strokovnim jedrom slavistike v znanosti in prakso, ki so ga naši učitelji občutili v društvenem delovanju takoj po vojni.“

teraturo zavzetost za pravice koroških Slovencev, ki pa kljub vsej polemiki nikoli ne zapade v podlo zmerjanje večinskega naroda.

Na literarnem večeru so brali iz svojih del tako najmlajši iz mladjevskega kroga (Močilnik, Blajs, Čertov) kot tudi že „arivirani“ (Januš, Milka Hartmanova, Janko Messner).

Slavistično društvo Slovenije je na tem zborovanju sprejelo tudi vrsto raznih sklepov, ki se tičejo posebnosti nas koroških Slovencev. Sklenili so, da bodo začeli pobirati podpore za kulturni dom v Celovcu in za fond za politične procese proti koroškim Slovencem; podvzeli pa bodo tudi ustrezne korake za priznanje diplom ljubljanskih univerz v Avstriji).

Zadnji dan zborovanja je bil namenjen študiju slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem samem. Dopoldne so obiskali našo gimnazijo v Celovcu, kjer je gostom obrazložil probleme in težave pa tudi uspehe zavoda ravnatelj dvorni svetnik dr. Pavle Zablatnik. V razgovoru so se slavisti iz Slove-

nije še bolj podrobno seznanili z vprašanji naše gimnazije.

Popoldan je bil namenjen ogledu nekakega prereza skozi kulturno dejavnost na Koroškem, na katerem so nastopili šentjakobski igralci z odlomki iz „Jeppeja s hriba“ in iz „Dame škrat“, tamburaši iz Hodiš, pod vodstvom Dorice Sabotnik, ženski oktet z Obirskega,

pod vodstvom Valentina Polanška, ter lutkovna skupina Koroške dijaške zveze z odlomki iz najnovejšega komada „Užaljeni medvedek“. Povezovala sta pa v svojem domačem narečju Ziljan Lojze Popotnik (Bistrica na Zilji) in Rožan Toni Sticker (Šentpeter pri Šentjakobu). Podjunščino je predstavil hudo mušni profesor Jožko Hutter, Glo-

bašan, obirščino pa Ludvik „Lubas“ Karničar. Slavisti so tem vložkom v narečju navdušeno sledili, kljub trditvam „koroških znanstvenikov“, da noben ljubljčan ne razume koroške slovenščine. Na informacijskih mizah razstavljene knjige in plošče so bile kaj kmalu razprodane.

BoSo

Literarni večer v Železni Kapli

V okviru 70-letnice SPD Jarja v Železni Kapli je Društvo slovenskih pisateljev v Avstriji pripravilo v soboto, 22. oktobra 1977, literarni večer v kapelškem hotelu „Obir“. Skromna novost je bila v tem, da DSPA ni prišlo v Kaplo s statičnim programom, temveč da je k sodelovanju povabilo člane in nečlane z geslom: „Pride, kdor more, in bere, kar hoče“. Dvanajst celih avtorjev je moglo in hotelo. Mislim, da se kljub tako visokemu številu nastopajočih, ki so svoj program izvedli v razmeroma kratkem času, nihče od okoli 50 poslušalcev ni dolgočasil. Obisk je bil za Železno Kaplo zmeren, vendar je treba vedeti, da je večina prosvetnih delavcev, torej potencialnih poslušalcev, imela prav v tem času drugod svoje obveznosti (folkloristi gostovanje v Jugoslaviji, pevci so imeli prav ta čas nepreločljive pevske vaje).

Ni bila razveseljiva in spodbudna samo odzivnost DSPA med slovenskimi avtorji na Koroškem, temveč svoj krstni nastop: Jožica Čertov, Ivan Kolmičin, Jože Nedved in Jože Blajs. Zadnji je npr. bral že večkrat v Jugoslaviji, a prvič doma na Koroškem. Nobenemu teh štirih obetavnih mladih avtorjev se s tem, kar so pokazali, ne bo treba skrivati. Narobe, njihov kritični in samokritični, njihov prav nič zanese-

njaški, iskreni in pošteni pristop k pisanju kaže, da si bo njihova imena treba zapomniti. Ti ljudje bodo znali tudi prenesti tako pohvalno kot slabo kritiko; šansa, ki so jo nekateri med koroškimi Slovenci enkrat za vselej zapravili.

Humor in življenjske skrbi take ali drugačne narave se niso izražali samo v pesmih Jozeja Turka in Tončija Haderlapa, mogli bi reči naših dveh bukovnikov, literarnih samoukov, ki sta oba živo angažirana za svojo narodno skupnost, temveč tudi v prebranih primerkih narših dveh literarnih starosti, Milke Hartman in Mirka Kumer-Črčaja. Predvsem narečne pesmi Hartmanove dokazujejo njeno duhovno mladost in hudomušnost, njeno kljub sedmim križem nezlomljivo kljubovalnost, pa tudi njeno neutrudljivo delovno energijo. S svojim svežim in sočnim jezikom, pa tudi motivno, se Kumer presenetljivo približuje današnji moderni prozi.

Svojo najnovejšo, deloma še toplo prozo so brali še Anita Hudl, Janko Messner in Florijan Lipuš. Pozornost je zbudila Hudlova ne samo zato, ker bo v kratkem izdala kar dve literarni knjigi, temveč predvsem zaradi idejnih novih in oblikovno zanimivih literarnih prijemov; take prijeme je bilo seveda opaziti tudi že pri njeni prejšnji

kratki prozi. Messner je tokrat udaril na resne strune, pa so kljub temu zazvenele dovolj srboritno, pač zaradi trpke memoarske vsebine, in potrdil, da je njegova literarna pahljača raznolika in od vseh slovenskih koroških avtorjev najbolj široka. Sam sem se namučil s satiro in si pri tistih, ki se nimajo čemu smejati, naložil nove, upam da večne zamere (pač nimajo dovolj drugega dela kot zamerjanje). Satiričen pa je bil tudi prispevek Gustava Januša. Mogoče bi tudi FZ tisto svojo rihto o mladju 27, ki mu ne more biti v čast, v SV (štev. 38) po Železni Kapli zasakal drugače. Vsi navzoči smo doživeli in ugotovili prav obratno od tega, kar nam je FZ v SV o Janušu narihtal. Tako ne bo škode, da je Janušev stric prav zdaj, ko bi moral brati kakšno pametno besedo o slovenski literaturi na Koroškem, zgubil očala.

Vsega skupaj je večer nudil ne samo generacijski prerež, temveč predvsem polnplastno sliko, rekel bi v vsakem oziru zaokroženo podobo literarno ustvarjalne zmogljivosti med koroškimi Slovenci. Tudi za to priložnost razstavljene knjige, po zamisli Teodorja Domeja, so doprinesle svoje in še bodo. Saj je bila razstava odprta do 29. oktobra 1977.

Florijan Lipuš

ČRČEJ: MOJE DRUGO POTOVANJE PO NEMČIJI

(3. nadaljevanje)

Znamenita bonnska univerza

Zavod je nastanjen v mogočni gotski stavbi, ki stoji na obrežju tik Rena. V njem se šolajo bogoslovci kölnske nadškofije. Ravnatelj zavoda je bivši Hubertov učenec Schumacher. Ugodil je prošnji nekdanjega učitelja in sprejel njegovega vojnega tovariša pod streho. Najbrž da v velikem posloplju ni več take gneče kot nekdanj, saj tudi v Nemčiji upada število duhovniških poklicev. Posloplje so pred nedavnim posodobili, povsod so vgradili sanitarne naprave, sprostiti pa tudi nekdanj stroge predpise o obleki in hišnem redu. Ko sem drugo jutro prisostvoval skupni maši bogoslovcev, sem jih videl odete v najrazličnejše obleke. Povečini so imeli kavbojke, s srjcamami z zavihanimi rokali, različno kosmati v lice in z dolgimi lasmi so prisostvovali sveti daritvi. Sodelovali pa

so z vso resnostjo in v zboru odgovarjali mašniku. Njihova zborna pesem je bila imenitna. Med Nemci sem opazil tudi eksote, najbrž Vietnamce ali Indijce. Tretji svet bo prišel pomagat Evropi in ji vrniti nekdanje misijonarstvo.

Hubert je prišel po me. Napotila sva se preko velikanskega travnika za ležanje, ki se razprostira pred univerzo. Povedal mi je, da so nekdanj bile tukaj zasajene table z napisom: Betreten der Wiese verboten! Sedanja vlada pa je dala travnik prebivalstvu na razpolago. Vsakdo se lahko vleže ali usede na zeleno trato. Imajo najete posebne delavce, ki trato čedijo. S posebno podaljšanimi pincetami pobirajo koščke papirja, ki kljub nemški redoljubnosti ostanejo razmetani po tleh.

Ob tem travniku je postavljen

spomenik. Izdelan je v obliki molilnice in ima napis: Žrtvam vojn in nasilnih vlad 1933—1945.

Univerza je obhajala te dni svojo poletno proslavo. Na sporedu je bilo več kulturnih nastopov od komorne glasbe do popevk. Spored se je odvijal šele zvečer, zaradi tega nisem mogel prisostvovati.

Že zjutraj so začeli s tipičnim sejmom starin (Flohmarkt). Po vsem parku in po pločnikih univerze so imeli kar na tleh razloženo najrazličnejše blago, od petrolejke do elektronskih računalnikov. Velike kupe je bilo rabljenih knjig. Različne slike in rezbarije, pa tudi tehnični pripomočki so bili za malo denarja na prodaj. Prodajati je moral vsako stvar gospodar ali lastnik sam. Prekupčevanje s to starino ni dovoljeno. Kupčija je bila videti bolj klavrna. Le redkokdaj je blago menjalo lastnika.

Po obilnem nemškem zajtrku sva šla s Hubertom na kolodvor po informacijo za vožnjo. Grede sva pogledala v veličastno cerkev, bonnski Münster. Bazilika je bila zgrajena deloma že v dvanajstem stoletju, na temeljnih pracerkve, obstoječe že v tretjem stoletju po Kristusu. Takrat so imeli Nemčijo zasedeno Rimljani. V Bonnu je ob stajala postojanka Boninensi. Med vojak so bili tudi kristjani, ki se ob takratnem preganjanju niso hoteli odpovedati svoji veri. Rimljani so jih usmrtili, postali so mučenci. Ko je bilo pozneje dovoljeno biti kristjan, so na grobovih teh svetnikov postavili novo cerkev, posvečeno Sv. Martinu. Iz te cerkve se je razvila današnja bazilika, ki je bila zidana v gotskem slogu okoli 1230. V njej je prostora za več tisoč ljudi. V stranskih ladjah so skupinski svečniki, s po petdeset in več svečami. Te pa niso tako tanke kot na Ruskem, kjer komaj dosežejo debelino cigarete, nemške sveče so kot srednje hrenovke, nekatere še debelejšje. V puščico je treba vreči zanje od 30 pfenigov do ene marke. Pri nekaterih oltarjih pa uporabljajo namesto sveč male lučke kot svetilke.

V cerkvi imajo veličastne orgle, na katere je Hubert igral blizu štirideset let. Vzgojil je dva imenitna orglarja, ki sedaj nadaljujeta njegovo delo.

(Dalje prih.)

NAŠ TEDNIK PRED 20. LETI — NAŠ TEDNIK PRED 20. LETI — NAŠ

Važna odločitev Vrhovnega sodišča o uradnem jeziku:

Sodnik mora slovensko razpravljati s Slovenci

„Evidenzblatt der Rechtsmitelentscheidungen“, leto 25, št. 35, prinaša vsebino razsodbe Vrhovnega sodišča na Dunaju o uradnem jeziku pri sodiščih. V neki tožbi madžarskega veleposelnika na Gradiščanskem, princa Esterhazija proti gradiščanskemu Hrvat Gregoriču, se je slednji skliceval na določbo odstavka 3 člena 7 državne pogodbe, po katerem je slovenščina oziroma hrvaščina dodatno k nemščini pripuščena kot uradni jezik v sodnih okrajih Koroške, Gradiščanske in Štajerske, kjer je slovensko oziroma mešano prebivalstvo.

Toženi Gregorič je zahteval, da njegovo pravdo odstopijo sodišču, pri katerem je sodnik, ki obvlada hrvaški jezik, kajti on ima po določbah zvezne ustave in državne pogodbe pravico, da pred sodiščem razpravlja v svojem materinem jeziku. Pri stvarno in krajevno pristojnem okrajnem sodišču v Železnu pa mu je v sedanji pravdi to nemogoče, ker noben sodnik tega okrajnega sodišča ne zna hrvaško.

Pristojno višje deželno sodišče na Dunaju tej zahtevi ni ugodilo ter je svojo odločbo utemeljilo takole: „Obtoženec ni sploh trdil, da v Železnem ni tolmača za hrvaški jezik. Pri razpravljanju s pomočjo tolmača ne bi bila kršena enakost državljani pred sodiščem. Iz do-

ločbe prvega dela člena 7 odstavka 3 pa ni moč izvajati, da ima kak Hrvat pravico razpravljati samo pred sodnikom, ki obvlada hrvaški jezik.“

Gregorič se je pritožil na Vrhovno sodišče (Oberster Gerichtshof) na Dunaju kot zadnjo instanco v državi, ki je odločila, „da je z neposredno izvršno ustavno določbo člena 7 odstavka 3 državne pogodbe bil člen 8 zveznega ustavnega zakona in člen 53/1 odst. GEO (Pravdnega postopnika) spremenjen v smislu, da je odslej v upravnih in sodnih okrajih Koroške, Gradiščanske in Štajerske s slovenskim, hrvaškim ali mešanim prebivalstvom slovenski oziroma hrvaški jezik pripuščen dodatno in poleg nemščine kot uradni jezik. Zato ima obtoženec kot avstrijski državljani hrvaške manjšine pravico na neposredni stik s sodiščem v hrvaškem uradnem jeziku brez tolmača...“

Zato je nato sodišče odklonilo zahtevo po prenosu pravde k drugemu sodišču in je izrecno poudarilo, da mora biti ta pravda dodeljena sodišču v Železnem in sicer sodniku, ki zna oba uradna jezika. V nasprotnem primeru bi bila obtožencu Gregoriču prikratena ustavno zajamčena pravica, ugotavlja Vrhovno sodišče.

NAŠ TEDNIK PRED 20. LETI — NAŠ TEDNIK PRED 20. LETI — NAŠ

Se znate smejati?

SUMLJIVI DIREKTOR

»Naš direktor je sumljiv,« pravi ob kavici uradnik svojemu tovarišu, s katerim sedita nasproti.

»Kako to misliš?«

»Saj veš, da nima niti vikenda niti hiše na morju, v službo se vozi s kolesom in od jutra do večera je v službi.«

PO ZASLUGAH

Neposredno po poroki mož nagovori ženo:

»No, zdaj te lahko opozorim na tvoje pomanjkljivosti.«

»Ni potrebno. Sama jih dobro poznam in zaradi njih si ne zaslužim boljšega moža, kot si ti.«

NESPORAZUM

»Ta vlak ne pelje v Zagreb, ampak na Reko,« pravi konduktor potniku, ko pogleda karto.

»Ali to ve vlakovodja?« vpraša nervozni potnik.

DR. IVO ŠORLI:

7

VEČNE VEZI

POVEST

„Oh, saj jaz se ne bom mogla, se ne bom mogla odtrgati od teh naših krajev!“ je hropla. „To bo čez moje moči!“

„Glej, glej — saj je, kakor da so ji ti kraji celo več od vsega drugega!“ ga je neprijetno spreletelo. „Tega v taki krizi pa vendar ne bi bil pričakoval!“

No, že se je potrudil, da bi potlačil grenkobo vase. „Trebja je razumeti!“ si je prigovarjal. „Lahko ji seveda ne bo. Toda nazposled ni otrok in bo razumela, da mi ne sme še sama delati težkega srca.“

Ko pa mu je na njegove tolažilne besede dvakrat po vrsti celo neprijazno odgovorila, ga je minilo potrpljenje in je bolj nejevoljen kakor žalosten odšel med ljudi.

*

Drugi dan že o pol desetih se je oglasil pri gospe Crovatovi. Ljubezniva debeluška se je takoj napravila, da gresta skupaj k sinu.

„Dečko, zdaj imaš priliko, da odplačaš del svojega dolga — meni, svoji materi! Temu gospodu morava pomagati, tudi če sama nekaj tvegava!“ je odločno zahtevala od lepega črnolasega fanta, ko mu je pojasnila, kolikor se ji je zdelo potrebno.

„Če gospod doktor želi začasno čez mejo, jaz ne vidim težkoč!“ je menil mladi častnik. Potno dovoljenje izstavim jaz sam — ako gospod polkovnik ne bo delal neprilik (in ne verjamem, da jih bo) lahko kar jutri odpotujete! Pridite jutri ob desetih. Gospod polkovnik te stvari podpisuje samo v jutranjih urah. Pripravil ga bom pa že jaz.“

Z nekoliko tesnobnim občutkom, da kar ne gre hitro, navadno ne gre dobro, je Kocjančič korakal za gospo Crovatovo po stopnicah, a se dal potolažiti, naj ji kar telefonira, če bi jutri polkovnik kaj nagajal.

Doma je dopoldne pripravil še vse potrebno za jutrišnji odhod, potem pa povabil Almo, naj bi ga sama spremljala na Opčine, da si še enkrat v spomin vtisne svoj Trst. Pri teh besedah se je od strani ozrl nanjo, toda njen obraz se zdaj ni več spremenil. Na vsej poti pa je ostala zamišljena in se ji je prav videlo, kako se trudi ugoditi njegovi želji, naj bi preživela še kolikor mogoče prijetno ta zadnji svoj dan.

„Pa kam se v Jugoslaviji obrneš najprej?“ je nenadoma zaprašala, ko sta že proti večeru dospela na rob planote, in se jima je pred očmi razgrnila vsa lepota širnega mesta in morja tam spodaj. „Razume se, da se predvsem ustaviš v Ljubljani?“

„To se razume,“ je prikimal. „Vendar se mi zdi, da bo bolj kazala severna meja. Če dobim Celovec, bi se nemara nastanil tam; če to še ne bo zrelo, najbrže v Mariboru. Ljubljana ima domačinov še preveč — višje gori se bo nedvomno umaknilo vsaj nekaj Nemcev.“

„Moj Bog, moj Bog, kako je vendar grozno zapustiti te svetle kraje in jih zamenjati s tistimi Sibirijami!“ je tu nepričakovano zopet zaihtela.

„No, vsaj Maribor menda še ne bo Sibirija!“ se mu je stemnil obraz. „Ali se ne spominjaš tistega vina tam gori? In kjer raste taka kaplja, mora biti tudi nekaj sonca, ne? Sicer pa nam za vsak primer ostane še vsa širna Jugoslavija!“

Bilo mu je nerodno in sam nase se je jezil, da se mora tako loviti.

„Vražje duše! S kakšno pravico nas gonijo z naše zemlje?“ je nenadno bruhnilo iz nje.

Kakor olajšan se je obrnil k njej in živahno odgovoril: „S pravico krivice, prijateljica! Tudi ta ima svoje krivljestvo, še večje od pravice! Kakor je sovraštvo tisočkrat veličastnejše od ljubezni. Toda pustiva to!“ se je spet zavnevoljen ustavil. „Meni gre ves čas po glavi, da gledam to zemljo zadnjič v življenju. Ampak, da mi ne postaneš sentimentalna, prosim! Meni ni prav nič težko pri srcu! Skoraj bi rekel, da se veselim — veselim že svobodne domovine tam čez! Kakor da je med to zemljo tu in moje srce že stopila hladna senca... Tudi morje sem resnično ljubil samo tistih nekaj dni, dokler sem mislil, da bo naše. Še več: če bi se danes, sedaj v tem hipu nenadoma spremenilo v peščeno puščavo, skoraj da bi užival! Iz zavisti, ker ni moje?“

„Morda... Toda rekel bi, da prej iz čuta za pravičnost. Saj lahko, da bi bilo vse še bolj njihovo, kakor je: to mi stiska pesti, da si lastijo sami sebi — ker ne privoščijo, da bi vsi to svojo ljubezen skupno ljubili!... Da, dokler tega ni, pojdem, rad pojdem! In ko bom tam onstran stal na prvem griču, pa bo ležala pod menoj zemlja, ki je še nikoli nisem videl, bo moje srce vriskalo in jo objemalo, kakor da sem se na njej rodil!“

TV AVSTRIJA

1. SPORED

NEDELJA, 6. novembra: 15.20 Mož z velike reke; Virginija 1863: Farmer hoče očuvati svojo družino gorja v ameriški državljanski vojni. V filmu nastopajo: James Stewart, Glenu Corbett, Patrick Wayne, Rozemarija Forsyth in drugi (prva oddaja 6. aprila 1974, TV 1) — 17.00 Živalski leksikon (ponovitev) 17.30 Čebelica Maja: Wieland dela shujševalno kuro; risanka — 17.55 Za lahko noč: Strojvodja Leopold — 18.00 Klub seniorjev; srečanje tistih, ki so ostali mladi — 18.30 Igraj z nami — 19.00 Avstrija v sliki v nedeljo; oddaja celovškega radia — 19.25 Kristijan Času — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.15 Kraj dejanja: Tihi posel. Igrajo: Knut Hinz, Günter Heising, Gilla Karni, Peter Petran in drugi — 21.55 Šport — 22.05 Nočni izbor: Reši se, kdor se more! Pripoved v berlinskem kabaretnem teatru „Voluharji“ (Wühlmause) — 22.50 Poročila.

PONEDELJEK, 7. novembra: 9.00 Za ciccibane: Obleka nas spremeni — 9.30 Kaj lahko postanem? Najboljši poklic — 10.00 TV v šoli: Kot gost pri Feliksu Braunu; od 8. šolskega leta dalje — 10.30—12.00 Takrat (ponovitev); usoda zdravnice, ki jo neprestano preganja nesreča. V glavnih vlogah Zarah Leander, Hans Stüwe in drugi — 17.30 Za ciccibane (ponovitev) — 17.55 Za lahko noč: Strojvodja Leopold — 18.00 Omaruru: Upor. Igrajo: Manfred

Seipold, Marijana Hoffmann itd. — 18.25 ORF danes — 18.30 MI; družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1, kultura in šport — 20.00 Šport v ponedeljek — 20.55 Ulice San Francisca: Drhal v kaznilnici. Igrajo: Karl Malden, Mihael Douglas, Stefaniya Power, Chris Robinson in drugi — 21.40 Poročila in šport.

TOREK, 8. novembra: 9.00 Za ciccibane: Primerna obleka — 9.30 Tečaj angleškega jezika za tiste, ki že nekaj znajo. Vodi: Dr. Walter Fangl — 10.00 TV v šoli: Snov in prostor (9); od 10. šolskega leta dalje (ponovitev) — 10.30 —12.10 Ljubljenec bogov; usoda dramske igralka Renate Müller. Igrajo: Ruth Leuwerick, Peter van Eyk, Hannelore Schrott in drugi — 17.30 Za ciccibane (ponovitev) — 17.55 Za lahko noč: Strojvodja Leopold — 18.00 Živalski raji: Riba s tinto (prva oddaja 14. avgusta 1973, TV 1) — 18.25 ORF danes — 18.30 MI; družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Osnutki sodobnih spomenikov — 20.15 Kaj sem? Zabavno uganjanje poklicev z Robertom Lembekejem — 21.05 Sredozemsko morje; dokumentacija (3. nadaljevanje) — 22.05 Poročila in šport.

SREDA, 9. novembra: 9.00 Živordeči avtobus (ponovitev): Delavnica — 9.30 Kmetijstvo danes (ponovitev) — 10.00 TV v šoli: Tako gospodarji prevozno podjetje; od 9. šolskega leta dalje — 10.30—12.00 Vi ste nadležni, moj gospod! Sleparska komedija o komornem služabniku. Igrajo: Pavel Meurisse, Noel Roquvert, Pavel Hubschmied in drugi — 17.00 Čarodejka Tantafix: Habakukovo marionetno gledališče —

RADIO CELOVEC

NEDELJA, 6. novembra: 07.05—07.35 Duhovni nagovor — Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 7. novembra:

13.45—14.30 Celovski radijski dnevnik — Zborovska glasba (Moški zbor „Mirko Filej“ iz Gorice).

TOREK, 8. novembra: 09.30—10.00 Pisani svet — 13.45—14.30 Celovski radijski dnevnik — Šport — Aktualna znanost.

SREDA, 9. novembra: 13.45—14.30 Celovski radijski dnevnik — Komorna glasba.

ČETRTEK, 10. novembra: 13.45—14.45 Celovski radijski dnevnik — Dr. Anton Feinig: Kdo je bil Santonino? — Od popevke do popevke.

PETEK, 11. novembra: 13.45—14.30 Celovski radijski dnevnik — Za našo vas.

SOBOTA, 12. novembra: 09.45—10.30 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

17.25 Živordeči avtobus (ponovitev) — 17.55 Za lahko noč: Strojvodja Leopold — 18.00 Dr. Doolittle... in feniks iz pepela; risanka — 18.25 ORF danes — 18.30 MI; družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Povelje za aretacijo; napeti vohunski film. Igrajo: Rod Taylor, Lili Palmer in drugi — 21.45 Ti in jaz; pogovor o zakonu; dokumentacija — 22.10 Politična dokumentacija — 22.55 Poročila in šport.

ČETRTEK, 10. novembra: 9.00 Za ciccibane: Čevlji — 9.30 Tečaj francoskega jezika — 10.00 TV v šoli: Cerkev med oblastjo in Jezusom (ponovitev); od 10. šolskega leta dalje — 10.30—11.40 Nedostopne ustnice; trpeče življenje gluhomemega kmečkega delavca v ruskem mestu ob koncu prejšnjega stoletja. Igrajo: A. Kočetkov, Polevic-kaja, I. Rishov, N. Grebečkova itd. (ponovitev) ruski film — 17.30 Za ciccibane — 17.55 Za lahko noč: Tutu — 18.00 Kuhinja v televiziji — 18.30 MI; družinska oddaja — 18.55 Izložba — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Če bi bil Bog; šaloigra o pomožnem vratarju, ki vzame usodo njegovih gostov v svoje roke. Igrajo: Hans Moser, Ivan Petrovič, Margit Symo, Lotte Lang in drugi — 21.30 Fritz Wotruba; razstava k njegovi 70-letnici v Secesiji in Akademiji na Schillerjevem trgu — 21.35 Poročila in šport.

PETEK, 11. novembra: 9.00 Za ciccibane: Pokrivalo za glavo — 9.30 Tečaj ruskega jezika za začetnike. Vodi: dipl. tolmačica Liza Schüller — 10.00 TV v šoli: Resna knjiga ali listi z datumi (ponovitev); od 5. šolskega leta dalje — 10.30 Klub seniorjev (prva oddaja 6. novembra 1977, TV 1) — 11.00—12.25 Če bi bil Bog (ponovitev); šaloigra o pomožnem vratarju, ki vzame usodo njegovih gostov v svoje roke. Igrajo: Hans Moser, Ivan Petrovič, Margit Symo itd. — 17.30 Za ciccibane (ponovitev) — 17.55 Za lahko noč: Tutu — 18.00 Dvorni teater: Podelitev odlikovanj. Nastopajo: Theo Linggen, Johanna von Koczijan, Wolfgang Arps, Tomaž Fritsch in drugi — 18.25 ORF danes — 18.30 MI; družinska oddaja — 18.50 Oddaja Zvezne gospodarske zbornice — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Onedinova linija: Družinsko življenje. Igrajo: Ken Hutchinson, Terence Davies, Hovard Lang in drugi — 21.00 Argumenti; oddaja za vse, ki morajo denar izdajati — 21.45 Šport — 21.50 Zadnji v utrdbi Kandahar; napeta pustolovščina na severozahodni indijski meji leta 1850. Igrajo: Ronald Lewis, Oliver Reed, Duncan Lamont in drugi — 23.10 Poročila.

SOBOTA, 12. novembra: 15.15 Stari sodnik: Ljudje v cirkusu. Nastopajo: Pavel Hörbiger, Herbert Probst, Gusti Wolf, Rudolf Strobl itd. — 16.15 Predor: Dve zvezni deželi prideta skupaj; preboj na Arlbergu — 17.00 Športni ABC: Kolesarjenje — 17.30 Heidi; zgodba deklice, po znani knjigi Johanne

Spyrijeve: „Bele žemlje“ — 17.55 Za lahko noč: Tutu — 18.00 Panoptikum — 18.25 ORF danes — 18.30 Heinz Conrads v soboto zvečer — 19.00 Avstrija v sliki z aktualnostmi iz Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in kultura — 19.55 Šport — 20.15 Na tekočem traku; družinska igra z Rudijem Carrellom — 21.50 Šport — 22.05 Vprašanja kristjana — 22.10 Alvarez Kelly. Zgodba Divjega zapada o mehiškem trgovcu z živino za časa ameriške državljanske vojne. Igrajo: Viljem Holden, Rihard Widmark, Janice Rule in drugi — 23.55 Poročila.

2. SPORED

NEDELJA, 6. novembra: 11.00—12.30 Koncert avstrijskega radia: Dirigenti, orkestri, solisti — Ludwig van Beethoven: Klavirski koncert št. 3 — 17.15 To je Avstrija (prva oddaja 15. julija 1977, TV 1). V tej oddaji bodo poročali o obeh avstrijskih stolicah... — 18.00 Spotlight — 18.30 Seven Sinners (Sedem grešnikov); romantična ljubezenska zgodba na otoku v Južnem morju Boni-Kombu — 20.00 Sejem plošč — 20.15 Poznate melodijo? Glasbeno uganjanje z Ernstom Stankovskim — 21.00 Bralni znaki; knjižni magazin — 21.45 Brez nagobčnika.

PONEDELJEK, 7. novembra: 18.00 Angleščina za tiste, ki že nekaj znajo, z dr. Walterjem Fangelom — 18.25 ORF danes — 18.30 Umetnost v Afriki — 19.30 TV v šoli: Snov in prostor (9) (ponovitev); od 10. šolskega leta dalje — 20.00 Štiridesetletnik (3): Pridi mimo, če hočeš. Televizijska serija iz Poljske — 20.50 Pripombe o zvereh. Sestavljen Horst Stern — 21.35 Čas v sliki 2 — 22.00 Bob in Caroline ter Ted in Alice; parodijska satira ameriškega zakona. Igrajo: Natalija Wood, Robert Culp in drugi.

TOREK, 8. novembra: 18.00 Kmetijstvo danes — 18.25 ORF danes — 18.30 Dragoceni odpadki (prva oddaja 4. novembra 1977, TV 2). Pomanjkanje surovin... — 19.30 TV v šoli: Tako gospodarji prevozno podjetje; od 9. šolskega leta dalje — 20.00 Zakonski prizori (1 in 2); švedski televizijski film Ingmarja Bergmana — 21.30 Čas v sliki 2 in kultura — 22.05 Klub 2.

SREDA, 9. novembra: 18.00 Tečaj francoskega jezika. Vodi: Georges

Creux — 18.25 ORF danes — 18.30 Nižja Avstrija: Poznaš svojo deželo? — 18.55 Sailor; življenje na britanski letalonosilki. 8. Florida ZDA. V angleškem jeziku — 19.30 TV v šoli: Cerkev med oblastjo in Jezusom; od 10. šolskega leta dalje — 20.00 Pusti me, da se bom igral tudi leva; revija z Jožefom Meinradom — 20.50 Mejniki svetovne zgodovine. Bitka na Marni — 21.35 Čas v sliki 2 in kultura — 22.10 Kung Fu: Caine in Indijanci. Igrajo: David Carradine, Lois Nettleton, Tim Mc Intire, Leslie Nielson in drugi.

ČETRTEK, 10. novembra: 18.00 Tečaj ruskega jezika za začetnike. Vodi: dipl. tolmačica Liza Schüller — 18.25 ORF danes — 18.30 Bralni znaki — 19.30 TV v šoli: Resna knjiga ali listi z datumi (ponovitev); od 5. šolskega leta dalje — 20.00 Zakonski prizori (3 in 4); švedski televizijski film Ingmarja Bergmana — 21.35 Čas v sliki 2 in kultura — 22.10 Klub 2.

PETEK, 11. novembra: 17.30 Kaj lahko postanem? Poklicno šolstvo: Vinarstvo in sadjarstvo (5. del) — 18.25 ORF danes — 18.30 Portret: J. M. W. Turner; delo angleškega slikarja — 19.30 TV v šoli: Angleščina; od 10. šolskega leta dalje — 20.00 Aktualno znanje — 21.00 O filmu; aktualnosti iz filmske stroke — 21.45 Čas v sliki 2 in kultura — 22.20 High Chaparral: Slavnost je odpadla. Igrajo: Leif Erickson, Mark Slade, Cameron Mitchell, Linda Cristl in drugi — 23.10 Mednarodne konjske dirke.

SOBOTA, 12. novembra: 16.00 Koncertna ura — 17.15 Mejniki svetovne zgodovine (prva oddaja 9. novembra 1977, TV 2) — 18.00 Dejanja in nehanja gospoda Hansa (2): Zimski šport — 18.25 ORF danes — 18.30 Brez nagobčnika; mladinska oddaja — 19.30 Razmišljanje prinaša obresti (7) — ponovitev: Denar in trg — 19.50 Galerija — 20.15 Zakonski prizori (5 in 6); švedski televizijski film Ingmarja Bergmana — 21.50 Fatty live; Fatty George in njegov jazz-orkester.

**Oglašujte
v našem listu!**

*Posebnost je boljša, kajti navadno imajo mnogi!
Zaradi tega¹ rajši takoj h*

K **o** **v** **e** **n** **j** **e** **!**
po kuhinje!

**PODJERBERK —
ST. KATHREIN**
Škofiče/Schieffling
Tel.: 0 42 74 - 29 55 18
Celovec/Klagenfurt
Rothauerhaus
Tel.: 86 2 92

**Obiščite galerijo
Wernerja Berga v Pliberku**

„Tako močan je v tebi ta čut?“ ga je nekako od strani pogledala.

„Tako močan! In najmočnejši v meni! In zato, upam, pregnanstva ne bom preveč težko prenašal. Res pa je, da ima človek... kako bi povedal? — dvoje src... Tisto, skoraj bi mu banalno rekel „politično-kulturno“, bo ob tem pogledu od miline poskakovalo — podzavestno pa bo vendar kakor nehote iztegovalo svoje hrepeneče roke po izgubljenem raju...“

„Gospod, kaj deklamirate v neznanem jeziku tod?“ je nenadoma izza bližnjega grmičja stopil mrk orožnik.

„Tej lepi dami tu polagam svojo ljubezen pred noge!“ se je takoj osvestil Kocjančič.

„O tako?“ se je mož umevajoče nasmehnil in vljudno naglo umaknil.

„Vidiš?!“ se je zasmeljal Kocjančič. „Ljubezen — l'amore! je najvišje njih božanstvo in se mu vklonijo vselej in povsod!“

XI.

Ko je Kocjančič drugi dan ob desetih potrkal pri sinu gospe Crovatove, mladenič ni mogel skriti zadrege.

„Gospod polkovnik želi govoriti z vami,“ je skomignil.

„Izvolite mu izročiti sami!“ je ponudil Kocjančiču listino.

Ta jo je preletel in videl, da ji manjka še zadnji podpis.

Poročnik je odprl in Kocjančič je moral sam do velike mize sredi širnega prostora, kjer je sedel mrk stavec.

„Gospod doktor Kocjančič, ki želi potni list za Jugoslavijo!“ je javil poročnik.

„Za Jugoslavijo mi niti toliko ni, gospod polkovnik!“ se je podviral Kocjančič. „Hotel bi temveč na Dunaj po

nekatero zdravniške pripomočke. Rad pa bi preko Ljubljane, ker pravijo, da vlaki vozijo še najbolj redno tod.“

„Vi ste zdravnik? V Trstu?“ je ostro vprašal stavec. Preveč lagati si Kocjančič ni upal.

„Moja družina je v Trstu in stanovanje imam tudi tu, toda prakso sem do zadnjega časa izvrševal v Pulju.“

„V Pulju?“

„Da, toda zdaj se nameravam nastaniti v Trstu. Tudi sem šele tu zvedel za ugodno priliko na Dunaju.“

„Hm... dobro, dobro... Toda najprej bomo povprašali v Pulj, zakaj niste zaprosili tam. Blagovolite se vrniti... čakajte, danes je sredo... recimo v petek!... Do svidenja!“

Kocjančič je svojo bliskovito prisebnost pozneje sam občudoval: ali ne bi bilo najnaravnejše, da je nedokončano listino spet oddal? Toda v hipu je bil v njegovi glavi zrel ves načrt: preden se je mladi častnik opomogel od osuplosti nad ravnanjem svojega predstojnika, mu je bil prosilec že stisnil roko in z obljubo, da se vrne pojutrišnjem, izginil skozi vrata.

Zunaj je skočil na prvi tramvaj proti domu.

„Imaš?!“ je Alma nekako osupnila, ko je vstopil.

„Poglej!“

„Hvala Bogu!“

„Ne opaziš pomanjkljivosti?“

„Jaz ne,“ je zmajala z glavo, ko je pazno premotrila listino.

„Polkovnikov podpis manjka!“

„Kako? Saj sta tu dva!“

„Dà, ker sestoji poročnikov tako rekoč iz dveh!“

In z vso naglico je povedal, kaj je doživel.

„Potem zdaj seveda rajši tvegaj!... Če povprašajo v Pulju...“

„Menda pač ni treba besede več! Že z vlakom ob treh se odpeljem.“

„Ne, Boris, počakaj rajši brzi vlak ob petih. Ob štirih se odpeljemo odtod...“

„Oprosti, odpeljem se sam! Saj veš, da poslavljanj po postajah ne ljubim. In je bolje, da čim prej izginem!“

„Za božjo voljo, pa vendar ne misliš...!“

„Ne, resno tega ne mislim; toda računati je treba z vsem! Stari kujon bi bil v Pulj lahko tudi telefoniral. Sicer pa sva se vse že domenila in ti je zdaj treba edino še moje brzojavke iz Ljubljane, da sem srečno došel.“

„In si popolnoma gotov, da... da naju dve puste pri miru? Saj ne, da se bojim...“

„Popolnoma gotov! Ženski in otrok se ti ljudje ne dotaknejo! Kar je res, je res!“

Ljubica, ki sta jo pričakovala iz šole šele opoldne, je prišla zaradi bolezni svoje učiteljice že ob enajstih. Ko je slišala, da oče lahko odpotuje, se je silno razveselila. Zdaj lahko pojmeta kmalu tudi onidve!

Otrokova vedrost je še njemu pomagala čez resnobo teh zadnjih trenutkov, in ko je ob dveh naposled vstal, se naglo oblekel in ju potem poljubil, kakor da gre samo za teden dni, je tudi Alma ostala kar nepričakovano trdna...

Še enkrat se je tam na ovinku obrnil in jima zamahnil z roko. Toda zdaj se mu je vendar orosilo oko. Ah, človek se zave, kako blizu njegovemu srcu je nekdo, šele v trenutku, ko ga ni več ob njem... In on sedaj koraka v to negotovo bodočnost vendar tako sam...

(Dalje prihodnjič)

NOVA KNJIGA:

Österreich und seine Slowenen

(Avstrija in njeni Slovenci); avtorja dr. Hanns Haas in dr. Karl Stuhlpfarrer

V založbi Löcker und Wögenstein na Dunaju je izšla te dni nova knjiga v nemščini, ki obravnava zgodovino koroških Slovencev v 19. in 20. stoletju; očrta pa tudi trenutno politično, socialno in gospodarsko stanje.

Poskusen odtis knjige so predstavili javnosti že na frankfurtskem knjižnem sejmu, prejšnji teden smo jo celo opazili na razstavi, ki so jo pripravili ob priliki koroškega tedna knjige. V kratkem pogovoru nam je založnik izrazil svoje veliko veselje nad nadvse razveseljivim zanimanjem, ki ga je bila deležna knjiga že v času, ko so jo šele pripravljali in jo je bil ponudil s pomočjo kluba mladje v prilogi tudi bralcem naše kulturnopolitične revije mladje. Naročnike, ki so se poslužili tedaj mladju priloženih naročilnic, opozarjamo, da bodo knjigo razpošiljali v začetku decembra; prosimo jih v imenu založnika za potrpljenje zaradi zavlačevanja izida.

Iz vsebine knjige: Vzroki in pogoji sorazmerne zaostalosti slovenskega naroda v 19. stoletju — Koroški Slovenci v habsburški monarhiji — predzgodovina in zgodovina plebiscita — „kulturna avtonomija“ se je ponesrečila — načrti v okviru nemške raznarodovalne in naselitvene politike — zasle-

dovanje in odpor koroških Slovencev v času nacionalsocialistične vlade — Slovenci in razvoj pogajanj za državno pogodbo — aktualno politično, socialno in gospodarsko stanje koroških Slovencev.

„Razpravljanja o pravicah Koroških Slovencev segajo daleč nazaj v 19. stoletje. Samo poznanje teh zgodovinskih razmer omogoča odgovor na sodobna vprašanja avstrijske manjšinske politike napram koroškimi Slovincem. Avtorja knjige, dr. Hanns Haas (asistent na zgodovinskem inštitutu salzbürške

univerze) in dr. Karl Stuhlpfarrer (asistent na inštitutu za sodobno zgodovino dunajske univerze) sta raziskovala že od l. 1970 naprej posamezne aspekte koroškega vprašanja; povzetek njunih zelo obsežnih študij v arhivih, ki ga objavljata v tej knjigi, kaže razvoj konflikta daleč stran od običajnega vzorca „prijatelj-sovražnik“ v novi luči; predvsem pa naj služi knjiga zanemarjenemu pojasnilu o problemih in življenjskih pogojih koroških Slovencev.“ To so besede, ki jih je dala založba knjigi na pot; avtorja

sama pa v uvodni besedi pravita, da se je avstrijski državljani prvič soočil s problemi koroških Slovencev šele po tkim. Ortstafelsturm l. 1972, čeprav se morajo boriti koroški Slovenci že od srede 19. stoletja dalje neprestano proti nemškonalnim napadom na njihove teoretsko sicer zagotovljene, praktično pa po večini neizpolnjene pravice. Poudarjata, da problem koroških Slovencev ni samo problem Koroške temveč cele Avstrije.

K zunanji opremi knjige naj dodamo še, da krasi naslovno stran slika enega prvih tamburaških ansamblov pokojnega gospoda organista Mirka Hajnžiča iz Rebrce. Knjiga stane 168.— šil., naročila prejema tudi uredništvo nt.

F. K.

Mladje 27-77

Že dva meseca bo kmalu stara najnovejša številka naše kulturnopolitične revije mladje, Naš tednik je pa še omenil ni. Tembolj smo se razveselili poročila o tej novi številki v Naših razgledih z dne 21. oktobra 1977; objavljamo ga v ponatisu. Dodajamo samo svoje začudenje nad dejstvom, da se kakovost tiska te naše edine in najstarejše kulturne revije čedalje slabša. Pri tej omenjeni številki pa so slike Gustlna Januša in ovitek dosegle v reprodukciji kvaliteto, da se človeku že začnjo smiliti. Če pomisliš na kulturno revijo deželne vlade Die Brücke in primerjaš zunanosti, vidiš, da je denar le tudi merodajen faktor prikupnosti. To so še bili časi, ko so mladje tiskali v tej ali oni slovenski tiskarni, bodisi v Mohorjevi, bodisi pri Dravi! Mladje je tako gledano res nekaj nenavadnega. Vsakdo se bogati v teku svojega življenja, mladje pa obuboža. Ker vemo, da se literarna revija nikjer ne vzdržuje sama, se sprašujemo, ali je finančna kriza mladja morda v zvezi s tem, da mladjevi pišejo to, kar pač mislijo in čutijo?

Naši razgledi (Ljubljana) o mladju 27/77: „Marljivi celovski Mladjevi, mladi razumniki, pisatelji in publicisti s slovenske Koroške onstran Karavank, so spet — tako kot to delajo štirikrat letno — predstavili novo številko svoje znane revije Mladje, tokrat z zaporedno številko 27. Vsakič, ko listaš to literarno,

publicistično in kritično branje, se zmerom znova oveš dvojega: ponosno strmiš, ko, beroč sestavke Mladja, spet in spet doumevaš dokončno in samozavestno držo sodelavcev, ki sredi bitk za identiteto slovenske skupnosti na avstrijskem Koroškem, sredi raznarodovalnih spletk ohranjanju človeško dostojanstvo; hkrati pa ne moreš tajiti občudovanja, ko vidiš, kako je literarna ali publicistična beseda mladjevcem skozinsko pristna in vredna. Tudi tam in takrat, ko si ogrne bridke, ironičen ali kdajpakdaj kar ciničen plašč, tedaj oblačilo, ki je v literarnem in pomenskem pogledu popolnoma prodorno, primerno in takorekoč naravno pa samoumevno, ko moraš z njim odeti vsakršne poniglavosti, tako značilne za zdrte zoprnike slovenstva na avstrijskem Koroškem.

Tudi v novi, sedemindvajseti številki ne manjka takih „distanciranih“ besed. Vse seveda niso samo ironične, so tudi bridke, a tudi humorne. Slednje so, na priliko, tiste, ki z njimi Florjan Lipuš piše svoje duhovito poročilo s penovskega Bleda, tak, čeravno že bolj priostren, je Ivana Kolmičina „Osnutek za novodobni obace“, in tudi črtica Tonija Schellanderja „Smeji se mi“ je naravnana v zdaj bolj, zdaj manj ironizirajočo smer. Ostrina bridkosti, ne več humornosti, se v tej številki Mladja začne v Mesnerjevem „Očenašu za koroške Slovence“ in se s poetično prodornostjo

povzpne do vrha v Januševih, suvereno pa nadaljuje v Richterjevih pesmih, ki zato, ker so iz tujega peresa, toliko intenzivneje izpričujejo solidarnost (omenjeno v naslovu in vseskozi živo v verzih) s koroškimi Slovenci. V bolj stvarna in problemsko dokumentarna območja sodijo sestavki, ki govore o Messnerjevi televizijski drami Vrnitev ali o Novejšem razvoju v iraškem Kurdistanu, v sorodno problemsko območje sodi tudi spis H. Bergerja „Čilenec ali marksist?“ Slednjič: med tem instruktivnim branjem ne kaže prezreti bodičastih „Oteskov in opilkov“ pa tudi ne likovnih prispevkov — šablonskih figur iz gumija — Gustava Januša.

Tako ali tako: sedemindvajseta številka Mladja, koroške slovenske revije za literaturo in kritiko, je v vseh pogledih polne pazljivosti vredno branje, ki ga je pričujoče poročilce lahko seveda samo bežno registriralo.“

Na drugem mestu tega Našega tednika poročamo tudi o „koroškem knjižnem tednu“. Čudimo se v tej zvezi, da na omenjeni razstavi ni bilo ne duha ne sluha o mladjevskem založniškem delu, ki bi se moralo pokazati tudi na taki razstavi. H. Ogris piše v Kleine Zeitung, da so prireditelji povabili tudi slovenske založbe na sodelovanje, na razstavi pa smo videli samo letošnji program Hermagoras-tiskarne (Škof Rožman, Detela: poveljni slovenski koroški pesniki in pisatelji, Pratika 1978, Družinsko sveto pismo, koledar Mohorjeve družbe 1978, Karel Mauser: Pomlad v Črepinjeku).

F. K.

Samostojni nastop . . .

(Nadaljevanje s 1. strani)

skih občinskih odbornikov, v svojem predavanju o razvojnih programih dežele Koroške že nakazal smer temeljitejših prizadevanj. Razvojni programi dežele — ki so za konkretno politiko v občinah velikega pomena — koncentrirajo vse razvojne možnosti, posebno glede industrializacije in izboljšanja celotne infrastrukture v prvi vrsti na tako imenovani centralni prostor, na grobo: med Celovcem, Beljakom in Št. Vidom. Da ostanejo dvojezični kraji velikovškega okraja v celoti in dvojezični kraji v Rožu ter na Zilji v veliki meri zunaj tega gospodarsko privilegiranega prostora, je za obstoj in razvoj slovenske manjšine lahko usodno. Dr. Apovnik je v tej zvezi naglasil, da je treba iskati in najti alternative, ki upoštevajo tudi eksistenco in interese slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Po njegovem mnenju bi morale samostojne liste priti do skupnih pogledov na vprašanja šolstva, prostorskega planiranja in kulturne politike.

SAMOSTOJNA ŠKOFIJA ZA SLOVENSKO PRIMORJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

zumih nerešeno vprašanje tržaške in kopske oz. tržaško-kopske škofije. Medtem ko je stoloval v Trstu vsa leta po 1945 škof, je upravljal Slovensko Primorje le škofijski administrator, kar je povzročalo v cerkvenih krogih v Sloveniji precej hude krvi in ogorčenja.

Te dni pa je Sveta stolica tudi na tem področju ukrepala edino pravilno. Cerkevno-pravno je ločila tržaško in kopsko škofijo; razmejitven se ujema z državno mejo med Jugoslavijo in Italijo. S tem spadajo pod kopsko škofijo tudi tisti deli Slovenskega Primorja, ki so bili prej pod goriško nadškofijo. Koprski škof (prej administrator) je Janez Jenko. Tako ima zdaj SR Slovenija dve škofiji (mariborsko in kopsko) ter eno nadškofijo (ljubljsko).

Krasen trijezični . . .

(Nadaljevanje s 4. strani)

te koledarjeve grafike mojega moža prišle v roke Korošcev, hkrati pa čestitam izdajatelju h krasnemu koledarju, ter upam da bo le-ta našel čim več odjemalcev med širšo javnostjo treh sosednjih dežel.“

Nato je tajnik društva, Miran Zwitter, pojasnil tehnično plat koledarja. Kot smo izvedeli zgoraj, je koledar opremljen z umetniškimi lesorezi Toneta Kralja, s trinajstimi reprodukcijami, iz življenja kmeta iz ciklusa „Zemlja“ in je trijezičen: v slovensčini, nemščini in italijanščini. Biografijo in spremno besedo je napisal prof. Lado Smrekar, ki jo je v italijanščino prevedel Klavdijo Palčič. Za nemški prevod in za slovenske, italijanske in nemške prevode oziroma izreke je poskrbel izdajatelj koledarja sam.

Praktična vrednost koledarja: umetnine Toneta Kralja in koledar se dasta zlahka ločiti.

Koledar 1978 je izšel v 5000 primerkih in prikazuje poleg pregovorov in izrekov tudi vsakoletne slovenske, italijanske in avstrijske praznike.

Koledar stane 50.— šilingov.

B. L.

Umrli Gašperjev oče

Dan prej pa smo pokopali na istem pokopališču Antona Ojcingerja, p. d. Gašperjevega očeta v Nonči vasi. Tudi on je že prekoračil 70. leto. Umrli je nenadoma za srčno kapjo.

Ojcingerjevi so doma v Kanalski dolini. Med vojno so se prijavili, da bi bili rajši na Koroškem kot pa pod Lahi v Italiji. Dobili so tamkaj domačijo odkupljeno. Bili so pa modri in niso šli na kmetijo pregnanih Slovencev, ampak so od nemških naseljencev kupili Gašperjevo posestvo. Tako se jim po vojni ni bilo treba umikati. Ostali so med slovenskimi sosedi in se dobro navadili. Skazali so se kot dobri mirni ljudje in si pridobili spoštovanje. Obdržali so svoje, zilijskemu podobno, slovensko narečje in se prilagodili tukajšnjim navadam. V sorodstveni slogi se jim je posrečilo povečati poslopje in posodobiti kmetovanje. To niso tujci v domovini, ampak sosedje!

Sedaj je na hiši že mladi rod, ki si ga je sin Julius ustvaril z ženo iz sosednje vasi. Očetu Antonu želimo večni mir in pokoj. Zaostalim pa izražamo naše sožalje.

M. Kumer

Skupni koncert slovenskih in nemških pevskih zborov

Domače društvo SPD „Jepa-Baško jezero“ je priredilo preteklo soboto v Kulturnem domu v Ločah pevski večer narodnih in umetnih pesmi. Med častnimi gosti smo prav prisrčno pozdravili predsednika Slovenske prosvetne zveze (SPZ), ravnatelja Valentina Polanška. Kot prvi je nastopil domači pevski zbor s pesmijo „Rožni dol“ — ki opeva prelepo Rožno dolino, nato pa je zadonela „Ob večerni uri“. Za domačini sta nastopila dva nemška kvarteta iz Bleiberga pod Dobračem. Nato pa priljubljeni kvartet iz Slovenjega Plajberka pod mogočno Vrtačo. Plajberžani so zapeli 3 pesmi iz koroških dolin, posebno pa je pri občinstvu vžgala dalmatinska „Plovi“. Višek večera je bil nastop pevcev iz Nakla. „Kvintet Gorenjci“ — ki je pred kratkim pel v Rimu pri papežu, nekaj tednov poprej pa bil gost pri predsedniku Titu — nam je zapel 8 pesmi. Med njimi: „Oj te mlinar“, „Dvanajst razbojnikov“, „Jez pa moj hvažek“, „Oj Triglav moj dom“. Ob koncu so pevci domačega društva zapeli še Prešernovo „Zdravico“. „... ne

vrag, le sosed bo mejak!“, kar je bilo tudi geslo tega večera!

S čudovitimi besedami je povezal koncert dr. Reginald Vospnerik. Omenil je, da naj bi ravno ta večer, ko so se zbrali pevci izpod Dobrača, Jope in Vrtače, pokazal, da živita na Koroškem že od nekdanja dva naroda, ki ravno s pesmijo bogatita našo kulturno pokrajino.

OBVESTILO

Dr. Igor Ogris, strokovni zdravnik za očne bolezni je odprl svojo ordinacijo v Celovcu, Getreidegasse 13 (2. vhod, 1. nadstropje). Ordinira v torkih, četrkih in petkih od 15.—18. ure; zasebno pa po dogovoru.

Prednaročila po telefonu: zasebno 22714 in ordinacija: 83641. Bolniške blagajne: zasebnih obrtnikov in kmetov.

Poslovili smo se od Lajmiševе Zale

Na državni praznik, 26. oktobra, smo spremili k večnemu počitku na pokopališče v Nonči vasi, daleč naokoli znano zavedno Slovensko, Lajmiševo Zalo iz Vidre vasi. Dossegla je 77 let življenja.

Njeno življenje je bilo bogato na delu za druge. Vsa leta je pomagala svojemu bratu Toneju, ki je bil imeniten pečnik in mali kmet. Delala mu je brezplačno kot domača pomočnica in pozneje kot teta v bratovi družini. Da je bila le socialno zavarovana, pa je bila zadovoljna. Potrebni drobiž za svoje skromno življenje si je prislužila z dodatnim delom. Usposobila se je kot kuharica in je hodila kuhat k gostilničarjem ob žeganjih in ženitovanjih. Pohvaliti moramo še sedaj rajno: kjer je kuhala ona, je bila jed vedno zelo okusno pripravljena, obroki dovolj veliki in meso mehko.

Dvakrat je kuhala in organizirala tudi gostijo nove sv. maše. Na Suhi za novomašnika Srienca, današnjega dekana v Šmihelu in drugič v Dobu pri p. d. Petrovem gospodu, ki je danes župnik v Železni Kapli. Oba sta prišla na njen pogreb in se ji za skrbno delo po skoro štiridesetih letih ponovno zahvalila.

G. mestni župnik se ji je zahvalil kot bivši dobrotnici duhovnikov in domačih farnih cerkva. Saj se je v svoji oporoki vseh cerkv ob Reki spomnila.

Zahvaliti se ji pa moramo tudi zavedni Slovenci. Vsa leta je dajala svetel vzgled narodne zavednosti. Nagovarjala je k narodni zvestobi tudi druge in ostro nastopala proti krivicam, ki se Slovincem godijo. Želimo, da bi našla dovolj posnemalk in da bi se „dovta pri rjici“ ohranil krog požitvalnih žen, ki vzdržujejo domačo versko kulturo in slovensko tradicijo.

Pogreba se je udeležilo veliko žalnih gostov, ki so jo spoštovali zaradi njenih moralnih pa tudi praktičnih vrlin. Med njimi štirje duhovniki. Bodi ji zemljica lahka! Počivaj v miru!